

Първо заседание

Вторник, 16 декември 1980 г.

(Открито в 15 ч.)

Председател д-р Владимир Бонев: Другарки и другари народни представители! В залата има необходимия брой народни представители и Народното събрание може да започне своята работа.

Откривам петнадесетата сесия на Седмо Народно събрание.

Другарки и другари народни представители, на 6 ноември т. г. почина членът на Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия, председател на Изпълнителния комитет на Окръжния народен съвет в Сливен, активният борец против фашизма и капитализма, народният представител от Котленски изборителен район, Сливенски окръг, Георги Добрев Данчев.

На 25 ноември т. г. почина активният борец против фашизма и капитализма, пламенният комунист и верен син на народа, народният представител от Гарапирински изборителен район, Благоевградски окръг, Борис Иванов Вапцаров.

На 12 декември т. г. почина членът на Управителния съвет на Българския земеделски народен съюз, председателят на Окръжното ръководство на Българския земеделски народен съюз в Габрово, народният представител от Сеннишки изборителен район, Габровски окръг, Семо Стефанов Семов.

Със смъртта на Георги Данчев, Борис Вапцаров и Семо Семов Българската комунистическа партия, Българският земеделски народен съюз, Народното събрание, българският народ изгубиха всеотдайни борци за тържеството на великото комунистическо дело.

Предлагам с едноминутно мълчание да почетем тяхната светла памет.

(Всички стават да почетат паметта на починалите)

Предлагам на настоящата сесия да бъдат разгледани следните въпроси:

1. Законопроект за утвърждаване на нормативен указ, издаден от Държавния съвет на Народна република България.

2. Законопроект за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г.

3. Законопроект за държавния бюджет на Народна република България за 1981 г.

Има ли предложения по проекта за дневен ред? — Няма.

Моля народните представители, които са съгласни с предложения дневен ред, да вдигнат ръка.

Дневният ред се приема единодушно.

Преминаваме към разглеждане на точка първа от дневния ред:

Законопроект за утвърждаване на нормативен указ, издаден от Държавния съвет на Народна република България.

Ръководството на Държавния съвет ни уведоми, че поради приложените мотиви към законопроекта няма да прави доклад.

(Мотивите и текстът на законопроекта — приложение № 1, 1)

Има думата докладчикът на Законодателната комисия народният представител Рая Гичева.

Рая Гичева: Другарки и другари народни представители! На основание чл. 94, точка 2, ал. 3 от Конституцията на НРБ Законодателната комисия предлага на вниманието на Народното събрание, след като задълбочено обсъди издадения Указ № 2374 от 13 ноември 1980 г. на Държавния съвет относно подобряване пенсионното осигуряване на военноинвалидите в смисъл, че след ал. 2 на чл. 47 се създават две нови алинеи — 3 и 4, със следното съдържание:

„Военноинвалидите при навършване на 60 години за мъжете и 55 години за жените получават пълния размер на определените им две пенсии — военноинвалидна пенсия и пенсия за трудова дейност, но общо не повече от 300 лв. месечно.

При отпускане на наследствена пенсия на наследници на военноинвалид, който е получавал или с имал право на две пенсии по предходната алинея в пълен размер, за основа при изчисляване размера на наследствената пенсия се взема по-голямата пенсия в пълен размер и 50 процента от другата пенсия.“

Това е израз на голямата грижа към човека и важен значим политически акт на нашата социална политика, провеждана от нашата партия начело с др. Тодор Живков.

Другарки и другари народни представители, Законодателната комисия предлага на вниманието ви предложениия законопроект с член единствен:

„Утвърждава Указ № 2374 от 13 ноември 1980 г. за изменение и допълнение на чл. 47 от Закона за пенсиите, издаден от Държавния съвет на Народна република България на основание чл. 94, точка 2 от Конституцията на Народна република България.“

Моля да го одобрите и гласувате за него.

Председател д-р Владимир Бонев: Желает ли някой народен представител да вземе думата по законопроекта? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които са съгласни по принцип с предложениия законопроект, да вдигнат ръка.

Законопроектът се приема по принцип единодушно.

Поради това, че по законопроекта не станаха разисквания и няма предложение за изменение или допълнение, предлагам да преминем към второ гласуване на днешното заседание.

Има ли възражения по предложението? — Няма.

Народните представители, които са съгласни с предложениия от Държавния съвет законопроект за утвърждаване на нормативен указ, моля да вдигнат ръка. Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законът се приема единодушно.

(Текстът на закона — приложение № 1, II)

Другарки и другари народни представители! Поради това, че материята, която третират следващите две точки от дневния ред:

Законопроект за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г. и

Законопроект за държавния бюджет на Народна република България за 1981 г.

е тясно свързана, предлагам разискванията по тях да станат едновременно, а гласуването им поотделно. Това ще даде възможност на народните представители, които ще вземат думата, да изкажат своите становища и по двата законопроекта.

Има ли друго предложение? — Няма.

Моля, които са съгласни с предложението, да гласуват. Приема се единодушно.

(Текста на законопроектите — приложение № 2, I, № 3, I)

По първия законопроект има думата за доклад др. Кирил Зарев — заместник-председател на Министерския съвет и председател на Държавния комитет за планиране.

Кирил Зарев: Другарки и другари народни представители! Настоящата сесия на Народното събрание се провежда в обстановка на всенароден политически и трудов подем. Нашият народ, тясно сплотен около Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет начело с др. Тодор Живков, постигна нови успехи във всички области на социално-икономическия живот. В резултат на огромната организаторска работа на партията, на последователното внедряване на икономическия подход и новия икономически механизъм, на разгърналото се социалистическо съревнование се очаква успешно изпълнение на плана за настоящата година. В чест на предстоящия Дванадесети конгрес на партията трудови колективи от цялата страна рапортуват за предсрочно изпълнение на плана за седмата петилетка. Постигнатите успехи са здрава основа за по-нататъшното възходящо развитие на нашата страна.

На вашето внимание Министерският съвет представя за обсъждане проект на плана за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г., първите две години от осмата петилетка.

Ръководно начало при разработването на проекта бяха решенията на Единадесетия конгрес на партията и Националната партийна конференция, на последвалите ги пленуми по стратегическите проблеми на развитието на страната в етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество. Централният комитет на Българската комунистическа партия на последния си пленум обсъди и одобри основните показатели, темпове и пропорции на проектоплана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г. На пленума др. Тодор Живков с присъщата му задълбоченост и мащабност очерта новото в подхода за успешното осъществяване на главната стратегическа задача на партията — грижата за човека както през следващите две години, така и през цялата осма петилетка.

В хода на разработката проектопланът беше широко обсъден от министерствата, другите ведомства, окръжните народни съвети, стопанските организации и техните подразделения.

Позволете ми, другарки и другари народни представители, преди да ви запозная с основните показатели за развитието на страната през 1981 и 1982 г., да насоча вашето внимание към очертаващото се изпълнение на плана през 1980 г.,

което беше взето пред вид при разработването на проекта за първите две години на осмата петилетка.

Развитието на народното стопанство през 1980 г. — последната година на седмата петилетка, се характеризира преди всичко с положените усилия и постигнатите резултати от трудовите колективи в масовото социалистическо съревнование за достойно посрещане на Дванадесетия партисен конгрес, 1300-годишнината на българската държава и 25 години от историческия Априлски пленум. Продължи изпълнението на поставената от партията стратегическа задача за повишаване на ефективността и качеството и на тази основа — постигане на стабилно и динамично развитие на икономиката и все по-пълно и комплексно задоволяване на нарастващите материални и духовни потребности на народа.

На основата на икономическия подход и последователното прилагане на новия икономически механизъм беше осигурено стабилно развитие на народното стопанство. Произведеният национален доход се очаква да нарасне през 1980 г. с 5,7 на сто, с което се постига темпът, предвиден със Закона за единния план за социално-икономическото развитие.

В резултат на внедряването на научно-техническите постижения в практиката, на усъвършенствуването на социалистическата организация на труда и на подобреното използване на трите елемента на производствения процес се постига повишаване на обществената производителност на труда с 5,5 на сто, което осигурява почти целия прираст на националния доход.

През 1980 г. продължи процесът на ускорена индустриализация и усъвършенствуване структурата на народното стопанство. Обемът на промишлената продукция се увеличава с около 5 на сто спрямо 1979 г. С изпреварващи темпове продължиха своето развитие отраслите и производствата — носители на техническия прогрес. Продукцията на енергетиката нараства с 9,7 на сто, на химическата промишленост — с 8,9 на сто, на машиностроенето — със 7,3 на сто. През 1980 г. се увеличи значително спрямо 1979 г. производството на важни промишлени изделия като електроенергия, агрегатни машини, азотни торове, автомобилни гуми, фаянсови плочки, вълнени и копринени платове и др. В условията на последователното и комплексно прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм съществено се ускори реализацията на промишлената продукция.

Поради неблагоприятните атмосферни условия и някои организационни слабости се очертава селскостопанската продукция през 1980 г. да бъде под равнището на миналата година. Произведено е в по-малко от плана фуражно зърно, фасул, слънчоглед, картофи, тютюн, грозде, месо и други продукти.

Разшири се и се модернизира материално-техническата база на народното стопанство. Очертава се през годината да се направят повече от 6800 млн. лв. капитални вложения. Над 63 на сто от инвестициите са насочени за модернизация, реконструкция и разширение на съществуващите производствени мощности. Относителният дял на незавършеното строителство се намалява с около 12 пункта спрямо 1979 г.

През 1980 г. продължи развитието и усъвършенствването на териториалната структура на производството и формирането на селищните системи.

Съществен принос за интензифициране на народното стопанство има участието на нашата страна в разширяването и задълбочаването на външноикономическите връзки и интеграционни отношения с другите страни и преди всичко всеотстранното ѝ сближаване със Съветския съюз. На тази основа през 1980 г. се очертава външотърговският стокообмен да нарасне с повече от 12 на сто.

В съответствие със социалната политика на партията и стабилното икономическо развитие на страната продължи да се изпълнява програмата за издигане жизненото равнище на народа. Очаква се през 1980 г. реалните доходи на човек от населението да нараснат с 2,7 на сто. Обемът на стокооборота на дребно се увеличава спрямо 1979 г. с повече от 6 на сто. Расте и обемът на промишлените услуги за населението с 8,7 на сто. В изпълнение на указанията на др. Тодор Живков на Националното съвещание в гр. Русе още през тази година започна изпълнението на задачата за бързо увеличаване производството и разнообразяване асортимента на стоките и разширяване услугите за населението. Поради недостатъчна балансираност с плана на паричните доходи на населението и стоковите фондове, неизпълнение от редица министерства и стопански организации на задачите за увеличаване производството на стоки за народно потребление и съществени слабости в дейността на търговските организации на пазара се допуснаха смущения и неритмични продажби.

През 1980 г. се очертава да бъдат построени над 70 хил. жилища. Нараства броят на местата в детските заведения. Разширява се здравната мрежа и се подобрява медицинското обслужване на населението. Броят на болничните и санаториалните легла ще се увеличи с около 2 хиляди.

По-нататъшно развитие отбелязват образователното дело, изкуството и културата, като продължи създаването на необходимите условия и материални предпоставки за по-пълно задоволяване на нарастващите естетически и духовни потребности на народа.

През тази година върху изпълнението на плана неблагоприятно влияние оказаха неподходящите климатични усло-

вия, влошената конюнктура на международните пазари и инфлационните процеси в капиталистическата икономика.

Достиженията и резултатите в народното стопанство през 1980 г. биха били още по-значителни, ако не бяха допуснати нарушения на плановата, договорната, производствената и технологическата дисциплина. Недостатъчно и неритмично беше производството на някои основни стоки за народно потребление. Не се осигуряваше бързо внедряване на научно-техническите постижения и челния опит в съответните производства и дейности. Модернизацията и реконструкцията на някои от съществуващите мощности не се извършваше на високо техническо равнище. Не се осигуряваше своевременното усвояване на капиталните вложения, въвеждането в действие на някои основни фондове, пълното натоварване на съществуващите производствени мощности и др.

Основни показатели за развитието на страната през 1981 и 1982 г.

Другарки и другари народни представители! Представеният за обсъждане проектоплан за 1981 и 1982 г. обхваща първите две години на осмата петилетка, която ще бъде важен етап в изпълнение на Програмата на партията за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество в нашата страна.

Важна особеност на проекта са предвидените мероприятия за решаване на въпросите, свързани с все по-пълното и на комплексна основа задоволяване на материалните и духовните потребности на народа, за изпреварващо нарастване на стоковите фондове в сравнение с паричните доходи на трудещите се, за значително увеличаване на услугите, за засилване ролята на системата за самозадоволяване на населението от селищните системи с основни селскостопански продукти.

В съответствие с партийните решения проектът е пасочен към бързо повишаване на ефективността и качеството по пътя на:

ускорено внедряване постиженията на съвременната научно-техническа революция, на челния опит у нас и в чужбина, разгръщане процеса на интелектуализация на труда за повишаване на обществената производителност на труда и осигуряване стабилни темпове на икономически растеж;

концентрация на капиталните вложения и съкращаване фронта на строителството, решително подобряване техническото равнище на модернизацията и реконструкцията на съществуващите мощности;

най-рационално използване на трудовите, осуровинно-енергийните и другите материални ресурси на страната и на производствените мощности за повишаване рентабилността на производството;

усъвършенствуване на материално-техническата база и структурата на производството чрез правилното му ешелониране за постигане на максимален мултипликационен ефект;

развитие на външноикономическите връзки, разширяване и задълбочаване на интеграцията с другите социалистически страни, усъвършенствуване структурата и повишаване ефективността на износа;

подобряване на териториалната концентрация и специализация на производството, комплексно и хармонично развитие на териториалните единици.

С проектоплана се осигурява по-нататъшно възходящо развитие на страната със стабилни темпове. Националният доход — най-синтетичният показател за развитието на икономиката, ще нарасне през 1981 г. с 5,1 на сто и през 1982 г. — с 5,0 на сто.

През следващите две години се очертава стабилност в нормата на натрупване — около 25,5 на сто, като се усъвършенствува неговата структура, с което ще се осигури значителен ръст на въведените в действие основни фондове.

Обществената производителност на труда като решаващ фактор за постигане на по-високи крайни резултати от стопанската дейност, ще се повиши с 4,8 на сто през 1981 г. и с 4,9 на сто през 1982 г.

Осигурява се нарастване на общия доход и печалбата на стопанските организации, подобряване на другите крайни резултати от тяхната дейност. Размерът на печалбата ще нарасне с 14 на сто през 1981 г. и с 12 на сто през 1982 г.

С проектоплана за двегодишния период се набелязва по-пълно използване на производствените фондове чрез повишаване коефициента на сменност в отраслите с прекъсваем производствен процес, намаляване на целодневните и вътрешносменните загуби на работно време, подобряване обръщаемостта на оборотните фондове и др.

Непосредствена задача на министерствата, другите ведомства и стопанските организации трябва да бъде нарастването на обществената производителност на труда, по-нататъшната ускорена интензификация на икономиката, цялостното преустройство в духа на изискванията на стратегическата линия на партията за постигане на висока ефективност и качество на производството и другите дейности.

Социално развитие и повишаване жизненото равнище на народа

С проектоплана за първите две години на осмата петилетка се осигурява по-нататъшно изпълнение на Декемврийската програма на партията за повишаване жизненото равнище на народа. Създават се условия и предпоставки за непрекъснато и на все по-комплексна основа задоволяване на

материалните, духовните и социалните потребности на хората.

В проекта се предвижда реалните доходи на човек от населението да се увеличат през 1981 г. с 3,1 на сто и през 1982 г. — с 2,9 на сто. В най-тясна връзка с изискванията на новия икономически механизъм ще се формира растежът на работната заплата като основен източник за нарастване на реалните доходи на населението.

Общественият фонд за потребление на човек от населението в 1981 г. ще се увеличи с 3,4 на сто и в 1982 г. — с 3,1 на сто. Нарастването на обществените фондове за потребление е съобразено с изискването да се повишава социалната ефективност при тяхното използване.

Стокооборотът на дребно ще нарасне с 4,8 на сто през 1981 г. и с 4,3 на сто през 1982 г. За реализацията на предвидения стокооборот на дребно се осигурява и съответен стоков фонд по структура и асортимент, отговарящ на нарастващите потребности и на увеличаването на паричните доходи на населението.

В съответствие с това потреблението на основни хранителни продукти, нехранителни стоки и предмети за дълготрайна употреба ще нарасне значително, като се усъвършенствува неговата структура. На човек от населението потреблението на месо и месни произведения ще достигне 63 кг през 1981 г. и 65 кг през 1982 г., на мляко и млечни произведения — съответно 202 и 207 л, на плодове — 126 и 131 кг, на зеленчуци — 116 и 121 кг.

При разработването на проектоплана особено внимание е отделено за развитието на промишлените услуги за населението, които ще нараснат през 1981 г. с 13,2 на сто и през 1982 г. с 16,5 на сто. С по-висок темп ще се развиват услугите, свързани с облекчаване на домакинския труд — химическо чистене, ремонт и поддържане на битова техника, а също така и автосервизните услуги, ремонта на радио- и телевизионна апаратура и др.

Създават се условия за по-нататъшно нарастване на жилищното строителство с оглед по-пълно задоволяване потребностите на населението. През 1981 и 1982 г. ще бъдат изградени 160 хил. нови жилища, които се насочват предимно към столицата и големите индустриални центрове и селищни системи, като се отчита създаденият жилищен фонд.

С проектоплана за 1981 и 1982 г. се осигуряват предпоставки за по-рационално развитие на комуналното стопанство. Значителни средства се отделят за водоснабдяването на населението, като през двете години ще се водоснабдяват допълнително повече от 100 селища. В сравнение с 1980 г. повече средства се насочват и за топлофикация, канализация и благоустрояване на населените места.

В съответствие с решенията на Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия (1979 г.) за преустройство на образователната система и постигане на многостранна и ефективна реализация на младото поколение, както и с потребностите на народното стопанство от специалисти с проекта се осигуряват условия за по-нататъшно развитие на образованието и подготовката на кадри. Материалната база на образованието ще се разширява и подобрява, като през двете години ще бъдат изградени училища с около 1800 нови класни стаи. В съответствие с перспективните потребности на народното стопанство от висококвалифицирани специалисти през 1981 и 1982 г. ще завършат висше образование общо около 30 хил. млади специалисти. Също така се предвижда през първите две години на новата петилетка да бъдат подготвени около 13 хил. специалисти с полувисше и 50 хил. специалисти със средно специално образование.

Във връзка с по-нататъшното активно включване на жените в общественото производство и подобряване на условията за отглеждане и възпитание на децата се набелязва развитие на детските заведения. Повишава се обхватът на децата в детските градини от 77,2 на сто през 1980 г. на 84,0 на сто през 1982 г., а само в целодневните градини — от 54,5 на 61,2 на сто. Ще се увеличи и делът на децата до 3-годишна възраст, обхванати в постоянните детски ясли и домовете „Майка и дете“, от 19,7 на сто през 1980 г. на 20,3 на сто през 1982 г.

С проектоплана се осигуряват благоприятни предпоставки за развитие на социалистическата култура, за все по-пълно задоволяване на духовните потребности и за всестранно естетическо възпитание на народа. Създават се по-комплексни условия за възходящо развитие на средствата за масова информация, изкуствата и другите дейности в областта на културата. Ще се изградят нови места в театрите и оперите, ще нараства тиражът на вестниците и книгите. Ще се осъществяват качествени изменения в структурата на програмата на телевизията. Делът на цветната телевизия ще достигне 82 на сто.

През първите две години на осмата петилетка ще продължи прилагането на комплексни социално-икономически, медицински, физкултурни и туристически мероприятия за опазване здравето на народа и укрепване на работоспособността на трудещите се. Особено внимание се отделя на развитието на профилактиката. Делът на диспансеризираното население ще се увеличи от 32 на сто през 1980 г. на 42 на сто през 1982 г. С оглед задоволяване в по-голяма степен потребностите на населението от медицинска помощ ще се разширява материалната база на здравеопазването, като

през двете години ще бъдат изградени общо 1400 нови болнични легла.

Създават се условия за по-нататъшно подобряване, безопасността на движението, като се заделят значителни средства за модернизация и реконструкция, изграждане и поддържане на пътно-комуникационата мрежа.

Предвиждат се повече средства за осъществяване на мероприятия по опазване и възстановяване на природната среда. През двете години се заделят 500 млн. лв., които се ориентират към въвеждане на безотпадъчни технологии, оборотно водоснабдяване, очистване на водите и опазване на въздуха и почвата. Ще продължи и работата по рекултивирането и залесяването на нарушените терени.

Осигуряват се необходимите предпоставки за по-нататъшно социално развитие на трудовите колективи. Нарастващо значение ще придобива намаляването на ръчния, физически тежкия и непривлекателен труд, подобряването на условията, безопасността и хигиената на труда. Относителният дял на работещите при условия, отговарящи на изискванията на санитарно-хигиенните норми, ще се увеличи с 2 пункта.

За първи път в проектоплана за 1981 и 1982 г. се включват показатели за развитието на младежките дейности с оглед създаване на условия за изпълнение на задачите, произтичащи от писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и от Националната младежка конференция. Предвижда се през следващите две години да бъдат осигурени общо 168 хил. работни места за настаняване на завършващите млади специалисти и квалифицирани работници. Около 53 хил. младежи ще продължават ежегодно образованието си без откъсване от производството. Насочват се средства и за развитие на материалната база, обслужваща младежките дейности.

Осъществяването на задачите за по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на народа, особено в областта на по-пълното задоволяване на материалните потребности, изисква стопанските министерства и другите ведомства да вземат конкретни мерки за увеличаване и разнообразяване стоките за народно потребление и услугите за населението.

Научно-технически прогрес

При разработката на проектоплана за 1981 и 1982 г. е отделено особено внимание на поставеното от др. Тодор Живков изискване за превръщането на осмата петилетка в петилетка на научно-техническия прогрес. В проекта са отразени задачите, произтичащи от разработените национални комплексни програми за внедряването на научно-техническите постижения. Взет е пред вид челният опит у нас и в напредналите в съответната област страни.

С проектоплана се осигурява преимуществено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в стратегическите направления — електронизация, роботизация, химизация и биологизация на народното стопанство, както и в производствата и дейностите, по които нашата страна има международна специализация. През следващите две години се предвижда внедряването на около 300 поименно утвърдени задачи на национално равнище, от които 123 нови технологии, 113 нови изделия и др. Освен това в проектоплановите на министерствата, другите ведомства и стопанските организации се набелязва внедряването през следващите две години на още около 8000 задачи. От внедряването на всички тези задачи ще се осигури основната част от увеличението на печалбата на стопанските организации.

Предвижда се създаването и внедряването в производството на нови и усъвършенствувани електронни и електронизирани машини и съоръжения. Постепенно ще се преминава от производството и използването на отделни технически средства към специализирани комплектни съоръжения и системи, периферийни устройства и терминали, системи за телеобработка, производство на нови и усъвършенствувани външно запомнящи устройства и др. Осигурява се с предимство усвояване производството на специфични материали от местни суровини, усъвършенствуване на елементната база на основата на МОС и биполярни технологии, както и на производството на специализирано технологическо оборудване за електронната промишленост.

С оглед създаване на предпоставки за динамично развитие на роботизацията на народното стопанство ще получи ускорено усвояване производството на широка гама от нови и усъвършенствувани конструкции работи и манипулатори.

Осигурява се усвояването и приложението на ефективни катализатори за производството на азотни торове и стирол, широко използване на нови катализатори за очистване на природния газ от сяра, за високотемпературна конверсия на въглеродния окис и др.

Предвижда се внедряването на научно-технически мероприятия за по-пълното оползотворяване на местните енергийни и суровини ресурси на страната, повишаване степента на използване на горивата и енергията, усъвършенствуване системите за топлоснабдяване и електроснабдяване, оптимизиране на енергийния баланс на крупни промишлени предприятия.

Създават се предпоставки за обработката на конверторната стомана и електростомана с аргон, разширяване производството на въглеродни и легирани инструментални и конструкционни стомани, високоустойчиви на корозия и горещо-

валцуван прокат, разработване и използване на нови материали и изделия на основата на праховата металургия и металокерамиката. Ще се прилагат нови технологии и технологически процеси за повишаване физико-химическите качества на отливките, производство на високопроизводителни и износоустойчиви инструменти от твърди сплави и от свръхтвърди и металокерамични материали, повърхностна термична обработка на металите и др.

В селското стопанство ще се разработят и внедрят нови системи за обработка на почвата на базата на високопроизводителна техника, за увеличаване ефекта от преработката на фуражите, за създаване и внедряване на нови високодобивни сортове растения, породи животни и хибриди.

С проекта се създават условия за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и в транспорта чрез по-нататъшна автоматизация на управлението на транспортната дейност, усъвършенстване на структурата на транспортните средства, разширяване и подобряване на пътната мрежа, прилагане на нови технологии и системи в товарно-разтоварните операции и др.

Предвижда се разширяване на комплексната механизация и автоматизация на производството и управлението и главно на технологическите процеси, с които ще се намалява ръчният, непривлекателният и тежък физически труд, ще се създават условия за повишаване интелектуализацията на труда в народното стопанство.

Масщабността на задачите по развитието на науката и техническия прогрес, които ще се осъществяват през следващите две години, изисква министерствата, другите ведомства и стопанските организации при разработването и реализацията на инженерните проекти и насрещните планове решително да подобрят организацията на работата по внедряването на научно-техническите постижения в практиката, да осигурят правилно разпределение на разработките по периоди, както и своевременното сключване на договорите между производствено-стопанските единици и звената за научно обслужване.

На основата на икономическия подход капиталните вложения ще се насочват в съответствие с развитието на основните направления на научно-техническия прогрес. В проектоплана се предвижда през 1981 г. капиталните вложения да достигнат около 7050 млн. лв. и през 1982 г. — 7450 млн. лв. В сферата на материалното производство инвестициите са предназначени предимно за своевременното завършване на строящите се обекти, за модернизация и реконструкция на действащите мощности на високо техническо равнище, за повишаване на ефективността и обществената производителност на труда.

В областта на извънпроизводствената сфера инвестициите се насочват за все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа и преди всичко за изграждането на жилища, за водоснабдяване, за развитие на материалната база на комуналното стопанство, здравеопазването, културата, просветата и др.

С проекта се предвижда съкращаване фронта на строителството и своевременно въвеждане на основните фондове. Във връзка с това броят на строящите се обекти (без жилищата) се намалява с около 400 през 1981 г. и с още около 300 през 1982 г. Делът на незавършеното строителство към обема на капиталните вложения ще се намали през двете години с 10 пункта.

Усъвършенствуване структурата на производството

На основата на широкото внедряване на научно-техническите постижения в практиката с проектоплана се предвижда по-нататъшното усъвършенствуване структурата на производството по ешелони и отрасли с оглед постигане на мултипликационен ефект в народното стопанство. Особено внимание е отделено на осигуряването на пропорционалност между тиловите и завършващите ешелони, между вертикалната и хоризонталната специализация и концентрация на производството.

Продукцията на промишлеността ще нарасне с 5,6 на сто през 1981 г. и с 6,0 на сто през 1982 г. Положени са усилия за сближаване темповете на растеж на промишлената продукция от група „А“ и група „Б“.

Осигурява се приоритет в развитието на промишлените отрасли, осигуряващи основни суровини, материални и енергийни ресурси и нова високопроизводителна техника за развитието на народното стопанство. Относителният дял на енергетиката, металургията, машиностроенето и химическата промишленост от 53,2 на сто през 1980 г. ще достигне 55,2 на сто през 1982 г. в общия обем на промишлената продукция.

Производството на електроенергия и топлоенергия ще се увеличи със 7,2 на сто в 1981 г. и със 7,4 на сто в 1982 г. чрез развитие на атомната енергетика и ТЕЦ на местни въглища. Предвижда се с ускорени темпове да се развива и въгледобивът.

С проектоплана се осигурява нарастване на обема на продукцията на черната металургия с 10,1 на сто през 1981 г. и с още 5,2 на сто през 1982 г. Ще се разширява производството и ще се подобрява асортиментът на висококачествения прокат, на тръбите и изделията от висококачествени стомани. Осигуреността на народното стопанство по асортимент с местни валцувани черни метали ще нарасне от 66,2 на сто през 1980 г. на 69,3 на сто през 1982 г.

Предвижда се по-нататъшно развитие на машиностроенето. Обемът на машиностроителната продукция ще нарасне с 8,1 на сто в 1981 г. и с 8,4 на сто в 1982 г. С изпреварващи темпове ще се увеличава производството на тежко инвестиционно оборудване, електронноизчислителна и организационна техника, приборостроене и средства за автоматизация, металорежещи машини и инструменти, съобщителна техника, кораби. С по-високи от средните темпове ще се развива елементната база чрез преимуществено нарастване на производството на електронни елементи, продукцията на металокерамиката и др. Особено внимание се отделя на задачата за преминаване на широк фронт към производството на системи от машини, технологични линии и други крайни изделия с висока степен на завършеност.

Продукцията на химическата и каучуковата промишленост ще нарасне в сравнение с предходната година с 11,0 на сто през 1981 г. и с 9,5 на сто през 1982 г. Усъвършенствването на вътрешноотрасловата структура ще бъде насочено към по-бързото развитие на високоефективните и перспективните химически производства. Осигурява се бърз растеж на производството на синтетичен каучук, пластмаси, катализатори, химически чисти вещества, микробиални средства, амоняк, азотни торове, капролактан и др. С високи темпове ще се увеличава продукцията на малотонажната химия, на химико-фармацевтичната и на парфюмерийно-козметичната промишленост.

По-нататъшно развитие на производството и усъвършенстване на структурата на продукцията се предвижда и в отраслите на промишлеността, осигуряващи стоки за народно потребление.

Набелязва се продукцията на леката промишленост да се увеличи с 2,4 на сто през 1981 г. и с 3,0 на сто през 1982 г., с което ще се осигури по-пълно задоволяване потребностите на населението. Съобразно с потребителското търсене и световните модни тенденции ще нарасне производството на висококачествените стоки, ще се усъвършенствуват техническото ниво и конструкциите на облеклата, ще се разширява производството на обувки от нови и усъвършенствувани материали.

Предвижда се по-нататъшно развитие и на хранително-вкусовата промишленост, която продукция през следващите две години ще нараства средногодишно с около 3,5 на сто. Ще се усъвършенствува структурата на продукцията чрез повишаване дълбочинността на преработката на суровините и материалите, подобряване асортимента и качеството на изделията.

През следващите две години се предвижда селскостопанската продукция да нарасне съответно с 4,7 на сто и с 2,7 на

сто. Осигурява се и по-нататъшно подобряване на структурата на селскостопанското производство. Решаващо направление в растениевъдството ще бъде зърненото производство. В животновъдството преимуществено развитие ще има месопроизводството при едновременно увеличаване продукцията на мляко, яйца и вълна. Новите изкупни цени на селскостопанската продукция създават възможност за водене на рентабилно стопанство и последователно приложение на новия икономически механизъм.

В съответствие с предвидения растеж на производството в другите отрасли на народното стопанство и повишените изисквания за обслужване на населението ще се развива и транспортната система. Обемът на превозените товари ще нарасне с 3,6 на сто през 1981 г. и с 3,7 на сто през 1982 г., на превозените пътници — съответно с 1,7 на сто и с 1,8 на сто. Предвижда се увеличаване дела на електрифицираните и на двойните железопътни линии, модернизиране на подвижния жп. състав, повишаване на качествените характеристики на търговския флот, подобряване условията на работа на гражданската авиация.

Първостепенна роля за ритмичното изпълнение на производствените програми във всички отрасли на народното стопанство ще има и установяването на здрави стопански връзки между всички предприятия и организации. За тази цел отрасловите министерства и други ведомства следва да окажат съдействие на стопанските единици от своите системи в процеса на разработването на насрещните им планове да се осигури своевременно сключване на договори както за доставка на суровини, материали, горива и други, така и за реализация на готовата продукция.

Усъвършенствуване на външноикономическите връзки

Важен фактор за усъвършенствуване структурата на производството, за по-нататъшно ефективно и интензивно развитие на икономиката е процесът на разширяване и задълбочаване на външноикономическите връзки и участието на страната в социалистическата икономическа интеграция.

С оглед реализирането на тези задачи се предвижда стокообменът да нарасне с 8,3 на сто през 1981 г. и с 8,0 на сто през 1982 г.

Задълбочаването на интеграционните отношения и разширяването на външноикономическите връзки със социалистическите страни са главните фактори за увеличаване на стокообмена и през 1981 и 1982 г. Разширява се участието на нашата страна в съществуващите и в прилагането на нови ефективни форми на интеграция и сътрудничество на многостранна и двустранна основа със страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ — и преди всичко със Съветския съюз, в съответствие с Генералната схема за спе-

циализация и коопериране в областта на материалното производство.

С несоциалистическите страни се предвижда по-нататъшно развитие на външникономическите ни връзки съобразно договореностите, които имаме с отделните страни. Ще се разширява икономическото ни сътрудничество на взаимно изгодна основа с развиващите се страни, чрез доставка на машини и съоръжения, изграждане на комплексни обекти, оказване на научно-техническа помощ и други подходящи форми на съдействие. Създават се условия за увеличаване на стокообмена, засилване на промишленото коопериране, научно-техническото и търговското сътрудничество с развитите капиталистически държави.

В съответствие с изискванията за последователно прилагане на новия икономически подход във външотърговската дейност с проектоплана се предвижда усъвършенствуване структурата и повишаване ефективността на стокообмена. Осигурява се преимуществен износ на електронноизчислителна техника и други изделия на електрониката, системи от машини, технологични линии, комплектни обекти, продукция на химическата и фармацевтичната промишленост. На тази основа нараства дялът на машиностроенето, електрониката и химията в общия износ.

През следващите години по-нататъшно развитие ще получат международният стопански туризъм и другите външникономически дейности.

Усъвършенствуване на териториалното разположение на производителните сили

С проектоплана за 1981 и 1982 г. се осигурява по-нататъшно усъвършенствуване на териториалното разположение на производителните сили. Предвижда се чрез повишаване степента на териториална концентрация и специализация на производството, рационализиране на производствените връзки и развитие на селищните системи на основата на мултипликационния подход да се повиши ефективността на производството, да се осигури по-цялостно използване на ресурсите с многоцелево предназначение на отделните територии на страната.

С оглед по-пълното и ефективно използване на ресурсите и създаване на условия за по-нататъшно сближаване на социално-икономическото равнище на териториалните единици ще продължи с ускорени темпове развитието на производствени мощности в Благоевградски, Смолянски, Кърджалийски, Търговишки, Разградски, Силистренски и други окръзи.

В проекта особено внимание се отделя на осигуряването на единство на отрасловата и териториалната концентрация и специализация на общественото производство, чрез по-нататъшно развитие на системи от взаимносвързани пред-

приятия с оглед по-рационалното изграждане и използване на производствената, техническата и социалната инфраструктура в отделните окръзи и селищни системи. Създават се предпоставки за усъвършенствуване на териториално-отраєловите образувания.

На основата на задълбочаването на отрасловата и териториалната специализация и концентрация на производството и с оглед по-пълното използване на икономическия потенциал на отделните райони и по-ефективното опазване и възстановяване на природната среда ще продължи процесът на изнасяне дейности и производства от развитите в промишлено отношение градове като София, Варна, Русе, Плевен, Шумен, Габрово, Стара Загора, Сливен и други в пограничните и други по-слабо развити райони на страната.

Особено внимание се отделя на развитието на малки и средни предприятия на високо техническо равнище с оглед намаляване на прекомерната концентрация на някои производства и създаване на условия за по-пълно използване на наличните трудови и материални ресурси в отделните териториални единици.

Създават се предпоставки за по-голяма стабилност в баланса на трудовите ресурси в териториален разрез, в резултат на което ще се намали нецелесъобразната междоокръжна миграция.

Предвижда се реализирането на важни мероприятия за по-хармонично развитие на столичното стопанство. Ще продължи да се усъвършенствува структурата на икономиката, като най-бързо ще се развива машиностроенето. Някои предприятия и дейности, които не са свързани със специализацията на София, ще бъдат изнесени в други райони на страната с по-слабо развита промишленост. Заделят се значителни ресурси за разширяване на социалната инфраструктура в столицата. Разработени са специални програми за ускорено изграждане на жилищата, за топлофикацията на града и т. н. Построяването на Народния дворец на културата ще допринесе за по-пълно задоволяване духовните потребности на населението. С оглед обезпечаване на нарастващото строителство се предвижда създаването на единна материална база на строителните организации в град София.

Другарки и другари народни представители! Реализирането на предвижданото с проектоплана за следващите две години социално-икономическо развитие на страната поставя в центъра на вниманието на министерствата и другите ведомства, на Столичния и окръжните народни съвети, на стопанските организации и техните подразделения изключително отговорни задачи за задълбочаване на всестранныя интензификация на производството на основата на внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес и на чедния опит.

С изпълнението на предлагания проект на плана за 1981 и 1982 г. ще се осигурят комплексни условия за постигане на нови успехи в изграждането на развитото социалистическо общество, за нарастване на ефективността и качеството във всички области на народното стопанство; за повишаване равнището на обществената производителност на труда, за реализиране на стабилни темпове на икономическия растеж, за неотклонно издигане материалното благосъстояние и по-пълно задоволяване на духовните потребности на нашия народ, за по-нататъшно утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Другарки и другари народни представители! Моля да обсъдите и приемете представения от Министерския съвет за законопроект за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г. Благодаря. *(Ръкопляскания)*

Председател д-р Владимир Бонев: По точка трета от дневния ред — законопроект за бюджета на Народна република България през 1981 г., има думата министърът на финансите д-р. Белчо Белчев.

Белчо Белчев: Другарки и другари народни представители! Проектът на държавния бюджет на Народна република България за 1981 г., който правителството внася за разглеждане и одобрение от Народното събрание, е бюджет за първата година на осмата петилетка.

Хиляда деветстотин осемдесет и първа година се очаква с вълнение и се посреща с трудов ентузиазъм от целия български народ като година, през която Българската комунистическа партия ще проведе своя Дванадесети конгрес. Както на всеки конгрес, така и сега партията ще начертае конкретната програма за строителството на развитото социалистическо общество за следващия период, ще формулира целите и задачите на социално-икономическото развитие.

Това е година, през която се навършва четвърт век от историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 г. През нея ще бъде направена равносметка на плодотворната априлска линия; допринесла толкова много за развитието на социалистическите производствени отношения, изграждането на материалната база на социализма, за издигане материалното и духовното равнище на българския народ и увеличаване престижа на Народна република България в международните отношения.

През 1981 г. ще бъде отбелязана и 1300-годишнината от основаването на българската държава.

Тези крупни исторически събития ще дадат нов тласък в творческата дейтелност на нашия трудолюбив народ, ще

мобилизират неговите усилия за изпълнение и преизпълнение на предназначенията на плана и бюджета, ще позволят да се направи нова крачка за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество.

Добра основа за изпълнение на тези предназначения е успешното изпълнение на единния план за социално-икономическото развитие на страната през 1980 г. и седмата петилетка. Ние сме свидетели и участници в осъществяването на огромната творческа и практическа работа, която се извърши под ръководството на Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет начело с др. Тодор Живков след Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция.

През този период се въведоха крупни мощности в областта на химията, енергетиката и машиностроенето. Увеличи се значително производството на материални блага. Положиха се огромни усилия за привеждане на системата на управление на народното стопанство в съответствие с изискванията на икономическия подход. Разработиха се нови форми за регулиране на възпроизводствения процес както в отделните стопански единици, така и в мащабите на цялата страна. В резултат на тези творчески усилия независимо от сложната международна обстановка и сполетелите ни през последните години природни бедствия бяха осигурени необходимите материални и финансови ресурси както за социално-икономическото развитие, така и за непрекъснатото повишаване на жизненото равнище на народа.

През тези години държавният бюджет успешно изпълняваше своите функции на регулатор на разпределителните процеси между доходите на стопанските организации и обществото и обезпечаваше необходимите ресурси за провеждане на социално-икономическата политика на партията.

Ръководно начало при разработването на проекта на държавния бюджет за 1981 г. е стратегическият курс на партията за повишаване на качеството и ефективността. Непосредствена основа за съставянето му са решенията на Националната партийна конференция, Мартенския (1979 г.), Юлския и Ноемврийския (1980 г.) пленум на Централния комитет на партията. Изключително значение имат указанията на др. Тодор Живков и особено неговите постановки за глобалните направления в развитието на страната в настоящия етап на изграждане на развито социалистическо общество. Проектът на държавния бюджет за 1981 г. е съставен в съответствие с показателите на проекта на единния план за социално-икономическото развитие на страната.

Държавният бюджет и през 1981 г. запазва своето значение на основен финансов план на страната. Чрез него се осигуряват средства за финансиране на социално-културните мероприятия и управлението на държавата. Едновременно с

това чрез бюджета се осъществяват и значителни преразпределителни процеси на доходите между отраслите в сферата на материалното производство. Получените средства от едни отрасли от народното стопанство в преобладаващата си част се насочват за финансиране на текущия възпроизводствен процес и инвестициите в други отрасли.

Съставянето на проекта се извърши в съответствие с изискванията на икономическия подход в управлението на народното стопанство и прилагането на икономическия механизъм.

В проекта на бюджета са планирани 15 385 млн. лв. приходи и 15 370 млн. лв. разходи. Осигурено е превъздействие на приходите над разходите 15 млн. лв. Предвидени са и необходимите средства за резервен фонд на правителството.

Държавният бюджет за 1981 г. съдържа всички отличителни черти на социалистическия бюджет.

Характерно за приходите е, че в преобладаващата си част те ще постъпят от печалбата на стопанските и другите социалистически организации. Увеличават се и постъпленията от начисленията за общественото осигуряване и други източници. Тези приходи заемат около 91 на сто от общата сума на приходите на бюджета.

В разходната част най-значителни по обем са средствата за социално-културни мероприятия, които достигат сумата 5312 млн. лв. Насочването на такива големи разходи за обществените фондове за потребление е израз на политиката на партията за по-нататъшното задоволяване на социално-културните потребности на народа. Значителни по своя обем са и разходите за финансиране развитието на народното стопанство.

По приходите

Основната част от приходите на държавния бюджет, както посочих, са постъпленията от печалбата.

През 1981 г. стопанските организации ще внесат в бюджета 7064 млн. лв., от които 4742 млн. лв. от печалбата от производство и продажба на стоки за широко потребление под формата на данък върху оборота и 2322 млн. лв. нормативни вноски за регулиране на общия доход.

Вноските от печалбата по своите размери и характер представляват особено важен приходоизточник. Те постъпват ритмично и осигуряват близо 31 на сто от бюджетните приходи. Затова тези вноски имат изключително значение за оперативното изпълнение на бюджета. Размерът им е в пряка зависимост от обема, качеството и асортимента на стоките за народно потребление и извършваните битови услуги на населението.

Българската комунистическа партия и правителството придават особено значение и полагат големи грижи за все

по-пълното задоволяване на пазара със стоки и за подобряване битовото обслужване на населението.

За разширяване производството на тези стоки и извършването на услуги са създадени, както чухте, необходимите условия и предпоставки с плана за социално-икономическото развитие на страната. Едновременно с това трябва да се подчертае, че при осигуряване на необходимите стокови фондове все още се допускат слабости. Някои стопански организации-производители не изпълняват напълно договорните си задължения, не доставят или доставят със закъснение на търговските организации договорените стоки по количество, качество и асортимент.

Отстраняването на тези недостатъци зависи изключително от стопанските организации-производители и търговските организации, купувачи на тези стоки. Те съвместно трябва да изучават потребителското търсене с оглед по-пълното му задоволяване. По този начин на пазара ще има стокови фондове, които да съответствуват на потребителското търсене и на доходите на нашето население. Осигуряването на таква съответствие е от изключителна важност за по-нататъшното укрепване на лева и за нормалното формиране на една от най-важните стойностни пропорции в социалистическото общество: стокови фондове — парични доходи. Ето защо през 1981 г. трябва да се търсят допълнителни резерви за увеличаване обема на производството на стоки и увеличаването на услугите. По този начин ще се увеличават и доходите на социалистическото общество.

На второ място по своето значение и величина като приходи на държавния бюджет са нормативните вноски за регулиране на общия доход. Те ще постъпят в бюджета съгласно утвърдените принципи за образуване и разпределение на доходите на стопанските организации.

В съответствие с изискванията на икономическия подход нормативните вноски създават възможност за още по-пълно прилагане на принципа за еднопосочност в интересите на отделните колективи и обществото. Регулирането на общия доход чрез нормативни вноски в бюджета дава възможност значителна част от печалбата да остане в стопанските организации и да се използва от тях за нуждите на разширеното възпроизводство.

Размерът на тази част от печалбата се обуславя от ефективността на стопанската дейност. Колкото по-ефективна е дейността, толкова по-голяма е възможността стопанските организации да увеличават доходите си. Част от реализирания по-голям ефект ще се ползува, разбира се, от цялото общество. И, обратно, когато поставените с плана задачи не се изпълняват, обществото ще понесе загуби, но понижената ефективност от дейността ще доведе и до чувствителни санкции на колективите на стопанските организации. Дости-

гането на предвидената ефективност е свързано и с осигуряването на необходимите ресурси за образуването и изплащането на фонда на работната заплата. Именно поради това огромно значение за неговото формиране ще имат икономичното и ефективното използване на материалните и трудовите ресурси, ускореното внедряване на най-новите постижения на науката и техническия прогрес, повишаване качеството на продукцията, ускоряването на нейната реализация и заплащане, както и всички други фактори, свързани с повишаването на рентабилността.

Приходите на Държавното обществено осигуряване за 1981 г. възлизат на 2992 млн. лв. Те ще обезпечат напълно потребностите от средства за пенсии, помощи, детски добавки, почивно дело и т. н.

Планирано е в бюджета да постъпят 1350 млн. лв. от данъци, такси и други плащания от населението. Тази сума е около 8 на сто от общите приходи на централизирания паричен фонд на държавата. Относителният дял на приходите от населението намалява всяка година. Това е още едно потвърждение за запазване и утвърждаване на принципите, въз основа на които се съставя социалистическият бюджет и е израз на последователната политика на Българската комунистическа партия за намаляване на данъците върху трудовите доходи на населението. То характеризира и все по-нарастващата ефективност на народното стопанство, приходите от което са в състояние да осигуряват основната част от финансовите ресурси за многостранната дейност на държавата.

По разходите

Преобладаващата част от разходите, около 85,5 на сто от проекта на бюджета за 1981 г., са насочени за финансиране на народното стопанство и социално-културните мероприятия. Това направление на разходите характеризира нашия бюджет като финансова база за изпълнението на икономическата и социално-културната политика на партията и държавата.

Заделените средства за народното стопанство са насочени за финансиране на капитални вложения и основен ремонт, за предоставяне на временна финансова помощ на някои стопански организации, свързана с изкупуването на селскостопанска продукция и производство на нискорентабилни или губещи изделия, за развитието на комуналното стопанство на населените места и за други дейности. През 1981 г. държавата заделя крупната сума от 400 млн. лв. за допълнително стимулиране на селскостопанското производство и създава условия чрез новите изкупни цени за високо рентабилно растениевъдство и животновъдство.

Утвърждаването на икономическия подход в управлението на стопанските организации е непосредствено свързано с

по-пълното прилагане на стопанската сметка. Стопанските организации провеждат своята дейност и финансират разширеното възпроизводство със собствени средства и банкови кредити. Те формират собствената си финансова база за разширеното възпроизводство главно от печалбата, която остава в тяхно разпореждане, за сметка на амортизационните отчисления за възстановяване и основен ремонт и средствата по паричните фондове.

Когато стопанските организации не могат да реализират достатъчно доходи поради установени по-ниски цени от планираните производствени разходи за реализираната продукция, за която има утвърдени държавни планови задачи, бюджетът предоставя временна финансова помощ. Отпускането на такава помощ ще се извършва въз основа на предварително определени нормативи за премии или надбавки върху цените на изделията. Този начин на предоставяне на премията върху цените съответствува на изискванията на стопанската сметка. Освен това премията имат временен характер и техният размер ежегодно ще се преразглежда с оглед на тяхното намаляване. По такъв начин ще се оказва икономическа принуда за намаляване на производствените разходи.

Решенията на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и Основните насоки на Мартенския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1977 г. за по-нататъшно развитие и усъвършенстване на териториалното и селищното устройство създадоха условия за ускорено решаване и строителството на жилища. За изпълнение на тези решения през седмата петилетка бяха разработени съответни програми, които се изпълняват успешно и всяка година десетки хиляди семейства получават нови жилища. За решаването на този проблем и през осмата петилетка е разработена и одобрена програма за комплексно жилищно изграждане.

В съответствие със задачите и целите на програмата заделените от бюджета средства за жилищно строителство през 1981 г. нарастват със 140 млн. лв. в сравнение с 1980 г. Тези средства, както и собствените средства на стопанските организации, гражданите и кредитите, които Държавната спестовна каса ще предостави, възлизат на 992 млн. лв. и обезпечават финансовите ресурси, необходими за строителство на жилища, предвидени в плана за социално-икономическото развитие на страната. Необходимо е обаче да се отдели особено внимание на съкращаване на времетраенето на инвестиционния цикъл и на бързото изграждане на жилищата.

От бюджета са осигурени и необходимите средства за финансиране на капиталните вложения за по-нататъшно разширяване на материалната база на образованието, здравеопазването, културата, благоустрояването и други, с които

ще се повиши равнището на обслужването на населението и задоволяването на неговите културни нужди.

Капиталните вложения в сферата на материалното производство са насочени главно за усъвършенствуване и модернизиране на съществуващите основни фондове. Финансирането на капиталните вложения ще се осъществява в съответствие с изискванията на икономическия подход и пълната самониздръжка.

При осъществяването на инвестиционния процес в областта на материалното производство главното внимание трябва да се насочи към концентриране на силите и средствата за срочно въвеждане на обектите, за достигане на проектните мощности в определените срокове, за намаляване на относителния дял на незавършеното строителство.

Във връзка с повишаване ефективността на капиталните вложения нарастват задачите и ролята на Министерството на финансите и на Българската народна банка. По икономически път Българската народна банка със специфичните ѝ средства ще въздействува върху стопанските организации за изпълнението на тази особено важна задача.

Някои капитални вложения в материалната сфера, които са от особено значение за по-нататъшното развитие на народното стопанство, като обекти на енергодобива, геолого-проучвателните работи, черната и цветната металургия, тежкото инвестиционно машиностроене, републиканската пътна мрежа и някои други ще се финансират от централизираните средства на държавата.

Обществените фондове за потребление имат изключително значение за развитието на социалистическия труженик, за повишаване на неговото образование и квалификация, за укрепване на здравето му, за издигане на неговата култура. Непрекъснатото им развитие и повишаването на тяхната социално-икономическа ефективност са важно условие за постигане на по-висока обществена производителност на труда. В това направление особено много ще разчитаме през 1981 г. на възможностите за постепенно въвеждане на икономическия подход и в процеса на управлението на обществените фондове за потребление.

За финансиране на образователното дело се предвиждат 1284,6 млн. лв. Тези средства съответствуват на задачите на Общонационалната програма за изпълнение на разработените от др. Тодор Живков тезиси за развитието на образователното дело в Народна република България. За обезпечаване на необходимите педагогически и материално-технически условия за децата, които ще постъпват в първи клас на 6-годишна възраст, от бюджета са заделени 260 млн. лв. за предучилищно възпитание и обучение. Най-голям дял от средствата за образователното дело заемат разходите за

единните средни политехнически училища в различните им форми. Заедно с предвидените средства за междуучилищни центрове за производствено обучение, общежития и пансионни общата сума на разходите за единните средни политехнически училища възлиза на 501 млн. лв. За висшите и полувисшите учебни заведения са предвидени разходи на обща сума 191 млн. лв., а за професионалните учебни заведения, включително средните медицински училища и училищата по изкуствата 198 млн. лв.

Основните принципи на социалистическото здравеопазване за безплатно, достъпно и висококвалифицирано здравно обслужване на населението намират реален израз в сумата 887 млн. лв., предвидени по проекта на бюджета за следващата година за финансиране на здравеопазването. Основният дял от средствата на сума 495 млн. лв. ще се разходва за издръжка на болничните заведения. С тези средства се осигурява и подобряване снабдяването на болничните заведения с медикаменти, с които ще се осигури и по-бързото и по-ефикасното лечение на болните. За поликлиничните заведения, включително и селските здравни служби и участъци, ще се разходват 91 млн. лв. Необходимо е здравните работници да повишават ефективността на общата и специфичната профилактика, да намалят загубите на работно време поради нетрудоспособност с оглед да се подобрява балансът на работното време. В тази насока трябва да съдействува и добрата организация на почивното дело и курортното лечение на трудещите се, както и широкото развитие на физкултурата, спорта и туризма, за чието подпомагане са заделени 64 млн. лв.

Увеличават се и разходите за издръжка на диспансерите, профилакториумите, детските ясли и другите здравни заведения.

Значителни средства, които се заделят от бюджета за развитие на здравеопазването, изискват да се вземат нови и допълнителни мерки за повишаване ефективността от разходването им. Въпросът вече не се свежда само до издигане задоволяването на потребностите до необходимото и желано обществено равнище, а едновременно с това да се увеличават жизнените сили на нацията, на обществото. Ефектът от подобряване работата на тази дейност има подчертан социално-икономически характер и е от решаващо значение за бързото увеличаване на обществената производителност на труда.

Разходите за финансиране на културата без дейностите, обособени на стопанска сметка, се предлагат на обща сума 255 млн. лв. С тези средства се обезпечават не само разходите за по-нататъшното разгръщане активността на творческата интелигенция, развитието на изкуствата, културно-про-

светните институти, музеи, библиотеки и читалища, но и провеждането на предвидените вътрешни и международни културни прояви във връзка с 1300-годишнината на българската държава.

Ресята, която се отрежда на българската наука през осмата петилетка, която ще бъде петилетка на научно-техническия прогрес, е изключително важна и отговорна. Чрез научно-техническия прогрес през следващата петилетка трябва да се осигури ускорено и ефективно внедряване на най-новите достижения на науката, да се повиши техническото равнище на производството и качеството на продукцията, да се издигне конкурентоспособността на нашата продукция на международните пазари, да се достигнат постиженията на най-напредналите в съответната област страни. Тези задачи определят и размера на планираните разходи както от бюджета, така и от другите източници за финансиране на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност. За тази цел през 1981 г. бюджетът ще предостави 127 млн. лв., а общият обем на разходите ще достигне 556 млн. лв. Значителната част, която заемат собствените източници на стопанските организации за финансиране на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност, се обуславя от принципите на новия икономически подход и прилагането на неговия икономически механизъм. С основание можем да очакваме, че при наличието на такава сума тружениците на науката ще дадат своя принос за интелектуализацията на труда, за повишаване ефективността на производството, за увеличаване на националното богатство.

Известно е грижовното отношение, което Българската комунистическа партия и социалистическата държава имат към децата, към възрастните, към временно или трайно нетрудоспособните. Мероприятията, които бяха проведени през последните години в тази насока за изпълнение на Декемврийската програма от 1972 г., изведоха нашата страна на едно от челните места в света. Реален израз на това отношение са огромните средства, които ежегодно се заделят в държавния бюджет за целите на социалното осигуряване. За 1981 г. тези средства са предложени на обща сума 2759 млн. лв., които са 52 на сто от общия обем на разходите за социално-културни мероприятия. Основната част от тези средства — 1815 млн. лв. — се насочва за изплащане на различните видове пенсии. Разходите за пенсии нарастват не само под влиянието на демографския фактор — през тази година навлиза в пенсионна възраст поколението, родено непосредствено след Първата световна война, но и на трайна тенденция за увеличаване на средния размер на една пенсия.

Разходите за различните видове помощи се запазват на изключително високото ниво, което достигнаха през настоящата година. Само за детски добавки се предвиждат 679 млн.

лв. Планирани са и необходимите средства за изплащане на различни обезщетения, свързани с краткосрочното осигуряване на работниците и служителите според изискванията на Кодекса на труда.

Разходите за издръжка на органите на държавната власт и управление, съдилищата и прокуратурата са предвидени за 1981 г. на обща сума 262 млн. лв. Тези разходи съответствуват на взетите от правителството мерки за поевтиняване издръжката на управлението и за ограничаване нарастването на управленческия персонал.

В проекта на държавния бюджет са предвидени и необходимите средства за отбраната и сигурността на страната.

Другарки и другари народни представители! В общия обем на приходите и разходите по държавния бюджет се включват и бюджетите на окръжните и общинските народни съвети и бюджетите на кметствата. В законопроекта те са включени по съответни окръзи и възлизат на обща сума 2944 млн. лв.

Преобладаващата част от разходите — 1728 млн. лв. — са предназначени за финансиране на социално-културните мероприятия. Значителна част от разходите на бюджета за капитални вложения са предоставени на народните съвети. В бюджетите на народните съвети са предвидени и необходимите средства за развитието на комуналното стопанство и благоустройството.

Изискването за ефективно използване на средствата в народното стопанство следва да се прилага и при разпределението на предоставените средства на народните съвети. Те трябва да бъдат насочени за осъществяването на такива мероприятия, от които ще се получи най-голям икономически или социално-икономически ефект. Особено внимание трябва да се обръща на решаването на проблема за по-пълното задоволяване на нуждите на населението от битови и комунални услуги. Този проблем е особено важен и неговото решаване зависи главно от усилията и настойчивостта на съответните народни съвети. Решаването на проблема трябва да се извърши съобразно с местните условия и нуждите на населението от битови услуги. От финансова гледна точка е разрешено да се привличат на работа в сферата на услугите както млади хора след работно време, така и регламентирани занаятчии — пенсионери и работници. Този форма може широко да се използва в малките селищни системи и единични общини.

Организацията на формиране на приходите по бюджетите на народните съвети създава условия за повишаване на тяхната заинтересуваност от ефективно развитие на икономиката и за повишаване на финансовата им самостоятелност. Основната част от приходите по бюджетите на народните съ-

вети постъпва от стопанските организации на тяхната територия. Освен местните данъци и такси народните съвети формират приходите си както от вноски на собствените им предприятия, така и от отчисления от общия доход на стопанските организации и поделенията за развитие на съответните териториални единици. Голямото значение, което придобиват приходите от стопанските организации за бюджетите на селищните системи, налагат да се измени подходът на местните органи на власт към проблемите на стопанските организации, да се полагат по-големи грижи за достигане и изпълнение на плановете на съответните предприятия.

Съгласно Закона за съставяне и изпълнение на държавния бюджет Народното събрание следва да одобри и неговото изпълнение за 1979 г. Във връзка с това в законопроекта, който ви е раздаден, са посочени и сумите на изпълнението на бюджета за тази година. Общият размер на приходите възлезе на 11 172 млн. лв. и на разходите — 11 076 млн. лв., или бюджетът за 1979 г. приключи с превъзвешение на приходите над разходите 96 млн. лв.

Тези резултати са постигнати благодарение на взетите мерки от партията и правителството за ограничаване на някои разходи и положените усилия от трудовите колективи за повишаване обществената производителност на труда.

Изпълнението на държавния бюджет за 1980 г. се осъществява в рамките на утвърдения от Народното събрание обем на приходите и разходите.

Другарки и другари народни представители! При съставянето на проекта на държавния бюджет за 1981 г. са мобилизирани реално съществуващите резерви както в народното стопанство, така и в отделните стопански организации.

След приемането на плана за социално-икономическото развитие на страната и на бюджета за 1981 г. е необходимо всички органи и организации да набележат мерки за максимално и ефективно използване на материалните и трудовите ресурси, за повишаване на обществената производителност на труда, за социалната ефективност на обществените фондове за потребление.

Основните източници на бюджета, както вече посочих, са приходите, които ще внесат стопанските организации. За да се реализират тези приходи, е необходимо да се спазват най-строгите партийни изисквания за постигане на висока ефективност във всички отрасли и дейности на обществения живот. Новият подход на планиране и новият икономически механизъм дадоха на стопанските организации големи права и възможности за маневриране с материалните и финансовите ресурси. Едновременно с това нараснаха и задълженията на стопанските организации към обществото. Необходимо е непрекъснато да се подобрява организацията

на стопанската и финансовата дейност чрез най-строго спазване на технологическата, трудовата, плановата и финансовата дисциплина и ефективно използване на основните производствени фондове, суровините, материалите, горивата, енергията и живия труд. Само по този начин могат да бъдат осигурени необходимите финансови ресурси за изпълнението на поставените с плана задачи.

От името на правителството моля, уважаеми другарки и другари народни представители, да приемете предложения проект на държавния бюджет на Народна република България за 1981 г. и отчета за изпълнението на държавния бюджет за 1979 г.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председател д-р Владимир Бонев: Както ви е известно, другарки и другари народни представители, проектопланът и проектобюджетът бяха обстойно разгледани във всички постоянни комисии. След това на съвместно заседание на Комисията по общественно-икономическото развитие и Законодателната комисия, с участието на ръководствата на останалите комисии, бяха разгледани всички бележки и предложения.

Съдоклад по двата законопроекта от името на комисията ще изнесе председателят на Комисията по общественно-икономическото развитие акад. Евгени Матеев.

Евгени Матеев: Другарки и другари народни представители! Комисията по общественно-икономическото развитие и Законодателната комисия с участието на ръководствата на останалите постоянни комисии обсъдиха внесените от Министерския съвет в Народното събрание проекти за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г. и за държавния бюджет на Народна република България за 1981 г.

Становището на постоянните комисии е, че предлаганите проекти за план и бюджет на страната са в съответствие със социално-икономическата програма на партията за изграждане на развитото социалистическо общество у нас. В проектоплана и проектобюджета са намерили отражение решенията в социално-икономическата област, приети на Единнадесетия конгрес на БКП, на Националната партийна конференция и на другите партийни форуми, както и постановките на др. Тодор Живков по Основните насоки за развитието на икономиката през следващите години и по някои от актуалните проблеми, свързани с подготовката на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, съдържащи се в неговата докладна записка до Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 14 октомври т. г. В различните раздели и показатели на проекто-

плана са отразени изискванията за последователно прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм, както и сключените дългосрочни спогодби с други страни.

Взети са под внимание и съображенията на министерствата, другите ведомства, Столичния народен съвет, окръжните народни съвети и стопанските организации по контролните цифри за развитието на техните системи.

Проектопланът и бюджетът за 1981 и 1982 г. са изградени на основата на постиженията на нашата икономика в досегашното ѝ развитие, свързани са с икономическия потенциал на страната, взети са пред вид резултатите от изпълнението на плановите задачи за 1980 г. Както беше изтъкнато в доклада на председателя на Държавния комитет за планиране, националният доход се очаква да нарасне спрямо 1979 г. с 5,7 на сто, а производителността на труда с 5,6 на сто при предвидено по закона 5,4 на сто.

Следователно налице са обективните условия за реализиране на новите задачи, които се поставят с плана и бюджета за 1981 и 1982 г. При това положение успехът ще се определи преди всичко от творческите усилия на всички трудещи се в нашата страна, като се почне от работника на струга и в забоя, като се мине през проектантските бюра и се стигне до научноизследователските институти — творчество за постигане на нови стъпки напред в техническите и икономическите показатели, върху които са изградени планът и бюджетът. Успехът през предстоящите две години ще зависи в също така висока степен и от равнището и действеността на конкретната организация на производството; от оперативното управление на производствено-стопанската дейност и на другите видове дейности във всяко звено на народното стопанство, от правилното приложение на новия икономически подход.

Особено отговорни са функциите на ръководните органи, които трябва да осигуряват навреме и в необходимата комплексност всички материално-веществени и организационни условия за нормалното извършване на дейностите във всички участъци на нашата икономика. Това налага сериозно подобряване на стила и методите в тяхната работа. В тази връзка постоянните комисии в качеството си на основни помощни органи на Народното събрание ще активизират своята дейност по контрола върху изпълнението на задачите по плана и на бюджета.

Имайки пред вид недостатъците при изпълнението на текущите задачи по плана и бюджета от последните години, както и конкретните условия, при които ще протича изпълнението на новия план и бюджет, постоянните комисии считат за целесъобразно от името на Народното събрание да

обърнат внимание на всички органи на изпълнителната власт, като се започне от Министерския съвет и централните ведомства и се стигне до низовите ръководни органи на предприятията, на цеховете, на участъците и на бригадите, за съвоевременното и комплексно решаване на проблемите по усъвършенствуването на обществената организация на производството и подобряването на технологическата, финансовата и трудовата дисциплина. Най-важните проблеми в това отношение са следните:

Своевременно и комплексно материално-техническо снабдяване на производствените и стопанските организации. Трябва да се осигуряват ритмично доставките от вътрешно производство и внос на предвидените с договорите спецификации от суровини, материали, кооперирани доставки, машини и резервни части. Това налага по-нататъшно подобряване на организацията на работата на органите, заети с разработването на материалните баланси, на органите, заети в материално-техническото снабдяване, както и на работата на транспорта.

Подобряване на асортимента и качеството на произвежданата продукция, повишаване ефективността на производството. За тази цел следва да се издигне техническото равнище на производството — чрез внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в областта на техниката, технологията и организацията; следва да се усъвършенствува работата по обновяването на продукцията и по изучаването на потребителското търсене.

Най-рационално и икономично следва да се използват суровините, материалите и енергията, особено вносите. За да се осигури изпълнението на задачите в областта на икономичното използване на материалните и трудовите ресурси, необходимо е всички отраслови министерства да преразгледат нормите и нормативите за разходите и да ги усъвършенствуват, като ги свържат непосредствено с подобренията в технологическата и конструктивната документация за отделните изделия. От решаващо значение в тази област са внедряването в производството на нови технологически решения, усъвършенствуването на проектантската и конструкторската работа, изграждането на автоматизирани системи за управление на технологическите процеси.

И също такава основна задача — подобряване на трудовата дисциплина. Важна предпоставка в това отношение е решаването на социално-битовите условия на работниците — жилища, здравеопазване, превозване до работните места и обратно, както и подобряването на условията на труд — чрез усъвършенствуване на организацията на управлението и производството, механизация и автоматизация на производствените процеси. Съществен фактор в това отношение е целена-

соченото използване на обществените фондове за потребление — в съответствие с изискванията на новия икономически подход.

За още по-пълното задоволяване нуждите на трудовите колективи комисиите считат, че е целесъобразно при условие, че планът се изпълнява по всичките показатели, да им се дава възможност със свои средства и сили да изграждат някои обекти за социални и културни мероприятия, особено за изграждане на жилища.

Като имаме пред вид, че основна задача на плана за 1981 и 1982 г. е по-нататъшното повишаване на благосъстоянието на трудещите се в нашата страна, както подчерта др. Тодор Живков на вчерашния пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, това изисква, успоредно с набелязаното нарастване на номиналните и на реалните доходи на човек от населението да се увеличават и стоковите фондове, да се подобрява тяхната структура, да се изпълняват програмите за жилищното строителство и за развитието на всички дейности в непроеизводствената сфера. Особено сериозни задачи се поставят пред Министерството на леката промишленост, Националния аграрно-промишлен съюз, Министерството на електрониката и други органи, които съвместно с Министерството на вътрешната търговия и услугите и Министерството на външната търговия следва да увеличат количеството, да разнообразят асортимента и повишат качеството на стоките за народно потребление чрез разширяване както на местното производство, така и на доставките по линията на стокообмена с други страни.

Много важен въпрос на цялостното изпълнение на предвидените в проектоплана задачи е провеждането на комплекс от мероприятия в областта на капиталното строителство и неговото свързване с програмата за внедряване на научно-техническия прогрес. В тази насока е необходимо Министерството на строителството и строителните материали заедно с всички органи и организации — строители и инвеститори, да осигурят пълна проектна готовност на всички предвидени за изграждане обекти, като съкращават фронта на строителството, да въвеждат своевременно, а където е възможно предсрочно, в действие новите мощности и на тази основа решително да намаляват дела на незавършеното строителство. Необходимо е също така да се осигури усвояване на новите мощности в нормативните срокове. С това не само ще се разширява материално-техническата база на страната и ще се увеличава нейната икономическа мощ, но и ще се обезпечава изпълнението на задачите по специализацията и кооперирането на производството, по усъвършенстване на неговата структура.

Исклучително отговорна задача на строителните организации е своевременното и точно изпълнение програмата за

жилищното строителство. Както изтъкна др. Тодор Живков на вчерашния пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, трябва да се усъвършенствува и режимът за разпределение на новопостроените жилища.

За да се използват по-пълно производствените фондове, трябва да се положат усилия за увеличаване на смесеността в редица отрасли на промишлеността, строителството, селското стопанство и др.

Бюджетът за 1981 г. е съставен в съответствие с решенията на Националната партийна конференция, с указанията на др. Тодор Живков за повишаване социалната ефективност на обществените фондове за потребление, както и с решенията на проведените напоследък пленуми на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Бюджетът е съобразен с показателите на плана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 г. и осигурява необходимите финансови ресурси за осъществяване целите на икономическата, социалната и културната политика на партията и правителството.

Проектът на държавния бюджет е предложен за одобрение на обща сума по приходите 15 385 млн. лв. и по разходите 15 370 млн. лв., или с превишение на приходите над разходите 15 млн. лв.

Преобладаваща роля за формиране на приходната част на бюджета имат, както всяка година, така и предстоящата година, приходите от народното стопанство, които ще се получат от дейността на стопанските и другите социалистически организации, от начисления за обществено осигуряване и от други източници. Приходите от стопанските организации ще постъпят като отчисления от печалбата чрез нормативни вноски за регулиране на общия доход и от цялата печалба от вътрешнотърговската дейност (данък върху оборота).

Нормативните вноски за регулиране на общия доход дават възможност значителна част от печалбата да остава в стопанските организации и да се ползува от тях за нуждите на разширеното възпроизводство.

Комисията счита, че с плана за 1981 г. са създадени необходимите условия и предпоставки за увеличаване производството и разширяване услугите на населението, от реализацията на които ще се осигурят и планираните постъпления от печалбата от вътрешнотърговската дейност. Едновременно с това обаче трябва да се разкриват и резервите, които съществуват във всяка стопанска организация, за допълнително увеличаване на производството на стоки и разширяване на услугите. Особено внимание трябва да се обърне на разкриването на цеховете за ширпотреба за производството на стоки от отпадъчни материали. Още по-пълно трябва да се из-

ползуват резервите на личното и помощно стопанство за производство на повече хранителни продукти за самозадоволяване на населението и обогатяване на пазара. Решаването на проблема за по-нататъшно увеличаване обема на производството на стоки за пазара и на услугите на населението е по силите и възможностите на стопанските организации и народните съвети, за което те трябва да проявяват по-голяма настойчивост.

През 1981 г. нарастват приходите за обществено осигуряване на населението и се увеличава тяхното значение като приход на държавния бюджет.

Структурата на разходите ясно характеризира бюджета като финансова база за изпълнение на икономическата, социалната и културната политика на партията и правителството.

През следващата година, както и досега, преобладаващата част от разходите са насочени за финансиране на народното стопанство и за социално-културни мероприятия. Предвидени са необходимите средства за развитие на мрежата от образователни, здравни, културни, научни и други мероприятия от социалната област. Увеличават се и разходите за опазването и възпроизводството на природната среда.

Крупните суми, които държавата заделя от бюджета за развитието на дейностите от извънпроизводствената сфера, изискват съответните органи и организации да вземат мерки за повишаване социално-икономическия ефект от разходването на тези средства и да се провежда, съгласно указанията на др. Тодор Живков, строг режим на икономии.

Комисията по обществено-икономическото развитие разглежда и отчета за изпълнение на държавния бюджет за 1979 г. и предлага той да бъде одобрен без изменения така, както е внесен от Министерския съвет.

Другарки и другари народни представители! През тази година Комисията по обществено-икономическото развитие на няколко пъти изслуша доклади от председателя на Държавния комитет за планиране относно хода на работата по съставянето на плана. Това даде възможност на народните представители — нейни членове, да се включат своевременно в подготовката на плана. За проучването на проектоплана бяха образувани работни групи, които разгледаха внимателно неговите раздели и направиха редица конкретни предложения за подобряване използването на ресурсите и за повишаване на качеството на продукцията. По-специално бяха направени предложения относно машиностроенето, леката промишленост, транспорта, селското стопанство и др. На сутринното заседание днес Комисията по обществено-икономическото развитие и Законодателната комисия разгледаха отново редица предложения в същото това направление. Ние считаме, че Народното събрание, приемайки плана и бюджете-

та, следва да възложи на Комисията по общественоеикономическото развитие да предостави тези предложения на Министерския съвет, за да се имат пред вид при изпълнението на плана.

Всички постоянни комисии единодушно подкрепят внесените законопроекти.

Законодателната комисия прави някои предложения във връзка с фонда на работната заплата на Министерството на правосъдието, на Главната прокуратура и Върховния съд, както и във връзка с веществените разходи на тези ведомства. След съгласуване с министъра на финансите считаме, че тези въпроси могат да бъдат уредени по оперативен път.

Комисията по социалната политика счита за необходимо да се увеличи предвиденият в държавния план брой на жилищата, да се разшири в по-голям мащаб строителството на нови училища и болници. Комисията по общественоекономическото развитие и Законодателната комисия считат, че направените от Комисията по социалната политика предложения правилно очертават приоритетите на посочените задачи. Ще бъде необходимо в хода на изпълнението на плана Министерският съвет да използва всички разкрили се възможности за изпълнение на показателите в посочената приоритетна област. Комисията по социалната политика предлага също така да се увеличи производството на детски храни и да се пуснат в търговската мрежа повече пакетирани стоки. Съответните министерства при конкретизиране на плановете си задачи трябва да вземат мерки за изпълнение на това предложение.

Комисията по духовните ценности прави някои предложения във връзка с фонда на работната заплата на Българската академия на науките, както и с поименния списък на капиталните вложения. Считаме, че тези конкретни предложения следва да бъдат разгледани допълнително от Министерския съвет и възможните в рамките на плана изменения да се направят при неговото конкретизиране.

Комисията по охрана на природната среда изтъква редица приоритети, които трябва да се спазват при разпределянето на предвидените в плана средства. Считаме, че необходимите уточнения могат да се направят по оперативен път. Трябва да отбележим във връзка с това, че някои от пречиствателните станции, които Комисията по опазване на природната среда има пред вид, бяха включени в плана за 1980 г., но тяхното строителство не беше изпълнено. Същото се отнася и за редица екарисажи.

На днешното заседание на двете комисии беше изтъкната необходимостта да се осигури в съгласие с положенията на новия икономически механизъм по-голяма устойчивост на плановете показатели за трудовите колективи в стопанските организации. Считаме това изискване за напълно правилно.

От постоянните комисии и от отделни народни представители бяха направени искания относно включване в **плана** строителството на малки обекти в някои населени места. Постоянната комисия по общественоеикономическото развитие с участието на ръководствата на останалите комисии ги разгледа и предлага да се възприемат някои от тях. По-специално това се отнася до остри незадоволени нужди от детски заведения, училища, водоснабдяване.

Другарки и другари народни представители! Успешното изпълнение на плана и бюджета е дело на многобройните отряди на работническата класа, на селяните-кооператори и на социалистическата интелигенция. Необходимо е занапред народните представители да засилят своето участие в работата по изпълнението на плана и бюджета, в усъвършенстване социалистическата организация на труда, в укрепването на технологическата, стопанската и финансовата дисциплина, за да се осигури не само изпълнението, но и преизпълнението на плановите показатели.

Необходимо е също така да се засили предварителният, текущият и последващ контрол от органите на Държавния и народен контрол, Министерството на финансите, Българската народна банка и ведомствените контролни органи върху дейността на министерствата, организациите и предприятията, на които е възложено изпълнението на плана и бюджета, като своевременно се уведомява Министерският съвет за констатираните слабости.

Комисията по общественоеикономическото развитие и Законодателната комисия от свое име и от името на другите комисии предлага на народните представители да обсъдят и одобрят законопроектите за единния план за социалноеикономическото развитие на Народна република България за 1981 и 1982 г. и държавния бюджет за 1981 г. (*Ръкопляскания*)

Председател д-р Владимир Бонев: Двадесет минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Николай Георгиев: Другарки и другари народни представители! Пристъпваме към разисквания по двата законопроекта.

Има думата за изказване народният представител **Марян Стойков**.

Марян Стойков: Уважаеми другарки и другари народни представители! Изразявам пълна подкрепа на внесените от правителството проектоплан за социалноеикономическото развитие на страната през 1981—1982 г., както и проект за бюджета на Народна република България за 1981 г.

Изнесените доклади от заместник-председателя на Министерския съвет и председател на Държавния комитет за планиране др. Кирил Зарев и от министъра на финансите др. Белчо Белчев, а така също и съдокладът на Комисията по обществено-икономическото развитие аргументирано обосновават основните направления на проектите за план и бюджет на страната. Напълно споделям, че и двата най-отговорни документа, които днес са обект на нашето внимание, са разработени в съответствие с очертаните от др. Тодор Живков главни направления на страната през осмата петилетка, от решенията на Националната партийна конференция, както и от други решения на Българската комунистическа партия.

С проектите за план и бюджет се осигурява по-нататъшното развитие на нашата икономика, постъпателната интелектуализация на труда и общественото производство, ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, създават се по-добри условия за непрестанното повишаване жизненото равнище на народа и осъществяването на социалната и икономическата политика на Българската комунистическа партия.

Напълно одобрявам предвидените стабилни темпове на нарастване на националния доход, на обществената производителност на труда и другите количествени и качествени показатели на плана.

Реалността на показателите, заложили в предложените на нашето внимание проекти за план и бюджет, се обосновават преди всичко от правилното партийно ръководство, от успехите на трудовите колективи през 1980 г. и разгорялото се социалистическо съревнование, особено силно организирано за успешното изпълнение на седмата петилетка и за достойна среща на предстоящия Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия.

Бих желал да изкажа свои съображения по три въпроса, които според мен имат голямо значение при материализирането на плана за 1981 г. На тези въпроси нашата партия е обръщала многократно внимание, защото са свързани пряко и косвено със субективния фактор.

Става дума за следното.

Първо, в проекта, който се представя на вниманието на Народното събрание, се вижда ярко извършената огромна политическа и организаторска работа на партийните, държавните, профсъюзните, стопанските и комсомолските организации. Задължителните държавни задачи, които се зададоха под формата на контролни числа по показателите на плана, намериха своя икономически отговор в по-голямата част от предприятията, в конкретизацията по цехове, производствени участъци, в бригадите и по работните места.

Създаде се ентусиазъм и благоприятен творчески климат за трудова и политическа активност, за успешно приключва-

не на седмата петилетка и 1980 г., както и за достойно посрещане на Дванадесетия конгрес на нашата партия.

Като израз на трудовата и политическата активност и разгорялото се всенародно социалистическо съревнование успешно се изпълняват от трудовите колективи обещанията, а също така и успешното реализиране на профсъюзния милиард като резултат на организирана и целенасочена борба за икономии на суровини, материали, горива и енергия.

Сега, когато се обсъждат задачите за 1981 и 1982 г., когато се приемат лични и колективни творчески планове като основа на инженерните проекти, правят се много предложения от работниците и специалистите, нашата цел е в този процес да се обхванат с активно участие и с конкретен принос всички работници и специалисти.

Стремим се да създадем условия за изява на всеки участник в производството и управлението и там, където съумеем да организираме така работата, там се осигурява успехът на задачите, разкриват се резерви, бележат се мерки, които да гарантират пълното реализиране на плана.

И през 1981 г. при обсъждане на плана обръщаме главно внимание на въпросите, свързани с повишаване обществената производителност на труда, печалбата, икономията на суровини, материали, горива, енергия, решително прилагане на бригадната организация на труда и подобряване на трудовата и идеологическата дисциплина.

Както е известно, Централният съвет на Българските професионални съюзи от името на трудещите се пое конкретно обещание пред Централния комитет на партията по тези показатели.

Това са главни проблеми, които залагаме в основата на социалистическото съревнование през следващите години и се стремим да ги превърнем във всенародно движение.

За да повишим ефективността при изграждането на насрещния план и разработките на инженерните проекти, бих желал да посоча и някои от негативните страни в практиката по насрещното планиране.

Ролята на целия кадрови потенциал при изграждането на оптимален високоефективен насрещен план на съответните нива на социалното управление има решаващо значение.

Възможностите на част от научните и техническите кадри не се използват достатъчно, за да се приложи в цялостен и пълен вид технологията за планиране, за да се свърже по-добре науката с производството, за което др. Тодор Живков на няколко пъти обръща най-сериозно внимание.

Все още не са малко онези ръководители и дейци, които технократски решават съдбата на насрещния план, не се опират на опита и знанията на колективите, които са непосредствени изпълнители на плана. Не разбират, че насрещ-

ното планиране е непосредствено свързано и необходимо, за да се развива производството. И така, както без милионите трудещи се не може да се изпълнява социално-икономическият план, така и без тях не може да се планира социално-икономическото развитие на нашето общество.

Намират се все още и такива ръководства, които подхождат формално, търсят лесен път за решаване стоящите задачи. В такива случаи обикновено формирането на насрещния план и инженерните проекти става от ограничен кръг специалисти, без ангажиране на целите трудови колективи.

Животът многократно е потвърждавал, че лесните начини за изпълнение на дадена задача не винаги дават необходимия политически, икономически и социален ефект.

С тези негативни страни в насрещното планиране трябва да се преборим, за да изработим истински насрещни планове и инженерни проекти във всички трудови колективи.

Второ, независимо от грижата на Министерския съвет да ни представи в заключителния етап на изграждането на единния план за социално-икономическото развитие оптимален вариант за организационно и материално обезпечение, който от първия ден на 1981 г. да се изпълнява в отраслите на народното стопанство, все още има въпроси на трудови колективи, които министерствата и другите ведомства не са решили окончателно.

Особено значение в това отношение имат въпросите на материалните баланси, снабдяването, на кооперираните доставки и редица други несъответствия.

Предлагам в малкото дни до новата стопанска година съответните държавни и стопански органи окончателно да решат тези необвързки, за да създадат нормални производствени условия на трудовите колективи.

На тази основа определената държавна задача по дадените показатели да стане обект на повсеместно обсъждане, на базата на разкритите резерви да се приемат лични и колективни творчески планове, насрещните планове и да се разработят инженерните проекти.

За да изпълнява насрещният план своята функция на непрекъснато творческо дело на трудещите се, в процеса на изпълнението му да се разкриват все нови и нови резерви, предлагам да се ликвидира с честата практика за многократно необосновани промени на показателите на плана, с което се нарушават ритъмът на производството, благоприятният микроклимат и се снижава трудовата и политическата активност на трудовите колективи.

Трето, в годините на народната власт наред с изграждането на съвременна промишленост, строителство, транспорт, селско стопанство бяха подобрени условията на труда, бита и отдиха. Много са предприятията и заводите, където има пре-

красни условия, за които в миналото дори не можехме и да мечтаем. Разбира се, както е известно на всички присъстващи, има да се решават още проблеми от социален характер за някои трудови колективи, които бяха предмет на широко обсъждане.

Централният съвет на Българските професионални съюзи преди няколко месеца разработи и прие Съображения по планирането на социалните въпроси за 1981 и 1982 г. и осмата петилетка. Съображенията като предпланов документ се изпратиха от Министерския съвет и Държавния комитет за планиране до министерствата и другите ведомства, които да ги използват при разработката на единния план за социално-икономическото развитие. Освен това Бюрото на Централния съвет на Българските професионални съюзи с участието на председателите на отрасловите централни комитети на профсъюзите и на окръжните съвети, проведе среща с ръководството на Държавния комитет за планиране начело с др. Кирил Зарев. Извърши се обстойно предварително обсъждане, направиха се много предложения, свързани с подобряване на охраната на труда, вътрешнозаводското битово обслужване, почивното дело, жилищата, детските заведения и др. Ръководството на Държавния комитет за планиране се отнесе много отговорно към предложенията, извърши допълнителни проучвания и намери възможности редица от тях да включи в плана.

Добре разбирам, че определянето на оптимална пропорция между фонд Натрупване и фонд Потребление е в пълна зависимост от реалните възможности на страната, отговарящи на създадения национален доход.

Задоволяването на потребностите е свързано с изискването, че не може да се желае нещо, с което реално обществото не разполага.

Въпреки това според мен някои органи и дейци не проявяват в редица случаи разбиране. В рамките на определените в плана капитални вложения е възможно еднакво добре да се решават както въпросите на производството, така и социалните проблеми на колективите, които са неделими от тези на производството. Практиката многократно е потвърждавала това.

Не е правилно схващането на някои дейци, че социалните проблеми на трудовите колективи трябва да се решават само от специално определени за тази цел лимити и средства. Не се разбира, че социалните въпроси на трудовите колективи трябва да се решават с всички средства, заложили в плана на капиталното строителство.

Когато се изгражда един обект, той трябва да се оценява не само съобразно решенията за технико-икономическите показатели, а и по нивото за решаване социалните проблеми

на колектива. Този подход на някои места се подминава, поради което се допускат грешки — построяват се производствени корпуси без необходимите трудови условия за хората.

С методиката за разработване плана през осмата петилетка се осигурява еднопосочност при планиране производството и социалните показатели. Но за съжаление не навсякъде в практиката това се прави.

Има стопански организации, които не следват този подход и резултатите естествено за решаване на социалните проблеми при тях не са удовлетворителни.

Според мен недобре се използват собствените средства и възможности на трудовите колективи за решаване на редица социални въпроси.

Много са стопанските организации, които разполагат с богати фондове и работна ръка, могат да направят икономии и на материали, за да решат сами някои от остриите социални въпроси на бита, условията на труда, отдиха, детските заведения и др.

В Централния съвет на Българските професионални съюзи постъпват предложения, с които се иска съдействие по отношение решаването на въпроси от подобен характер. За съжаление още има причини от нормативен характер, които задържат инициативата на такива ръководства и на колективи.

Според мен на този етап това е един голям резерв.

Често пъти поради несвоевременното им използване тези средства се изземват или използват предимно за консумативни мероприятия, от които се възползува само част от трудовите колективи. Това до голяма степен води до намаляване заинтересуваността на колективите от рационално и ефективно използване на средствата за решаване на трайни социални мероприятия, засягащи всички членове на колективите.

Ето защо предлагам Министерският съвет и Централният съвет на Българските професионални съюзи да преразгледат тези нормативни актове и ги актуализират в духа на икономическия подход за повишаване ефективността на стопанските организации и със собствени сили и средства да решават някои от социалните проблеми на трудовите колективи.

Уважаеми другарки и другари народни представители! Искам да изразя пълната си увереност, че работническата класа и всички трудещи се, ръководени от Българската комунистическа партия, имат сили и огромни възможности успешно да решават задачите, които се поставят с плана за 1981—1982 г.

Те многократно са доказвали с делата си своята готовност да реализират предназначенията и директивите на пар-

тията и правителството, защото отговарят на техните коренни интереси. Тези предначертания и директиви гарантират непрестанното повишаване на жизненото равнище и светлите перспективи на българския трудов народ в условията на развитото социалистическо общество.

Ще гласувам за предложения проект за плана за 1981—1982 г. и бюджета за 1981 г.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата за изказване народният представител Димитър Карамуков.

Димитър Карамуков: Другарки и другари народни представители! Настоящата сесия на Народното събрание се провежда в дни, наситени с висок политически и трудов подем, с вдъхновени дела на народа за достойно посрещане на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. С всеки изминат ден все по-голям става броят на окръзите и трудовите колективи, които рапортуват за предсрочно комплексно изпълнение на седмата петилетка, изразяват готовността си да продължат да работят с още по-голям ентузиазъм за овладяване на нови върхове в социално-икономическото развитие на страната през следващите години.

Този всенароден трудов подход е още една ярка изява на огромната, мобилизираща и съзидателна сила на ленинската априлска политика на партията и същевременно на дълбоката и искрена благодарност към Централния комитет и лично към др. Тодор Живков — твореца, вдъхновителя и стратега на тази политика. Политика, която само за четвърт век коренно преобрази България и осигурява непрестанно повишаване на материалното и духовното благосъстояние на народа.

По този път на безспирен възход сериозни успехи постигна нашият народ и в изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. През седмата петилетка достигнатият във всички сфери ръст на социалното ни развитие няма равен на себе си в историята на социалистическото изграждане на родината.

Успешно се изпълнява и планът за социално-икономическото развитие на страната и през 1980 г. В потвърждение на това се очаква произведеният национален доход да нарасне с 5,7 на сто, обществената производителност на труда — с 5,5 на сто, да се прензпълни планът за печалбата и рентабилността на производството. Тези крупни успехи в развитието на националната ни икономика създадоха условия за неотклонното претворяване в живота и на програмата за повишаване жизненото равнище на народа.

Другарки и другари народни представители! Динамичното, с ускорени темпове развитие на социалистическата ни

икономика е солидна основа за по-нататъшното стабилно развитие на социалистическата ни икономика и през следващите години. И съвсем правилно и обосновано в проектоплана, който сега обсъждаме, е предвидено националният доход да нарасне през 1981 г. с 5,1 на сто, през 1982 г. с 5 на сто, обществената производителност на труда съответно с 4,8 и 4,9 на сто, а печалбата с 14,5 и 12,4 на сто.

Анализирайки проектоплана за общественоекономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г., ясно се очертава неговата главна насоченост — създаването на всички условия и предпоставки за неотклонно повишаване на материалното благосъстояние и духовното равнище на народа, за многостранно развитие на личността и още по-силно утвърждаване на социалистическия начин на живот. Фокусът, в който се съсредоточават всички мероприятия, залегнали в проектоплана, е човекът с неговите потребности.

На базата на нарастване икономическата мощ на страната се предвижда по-нататъшно увеличаване на реалните доходи на населението, изпълнението на комплексната програма за производството и разнообразяване асортимента на стоките за народно потребление, за разширяване на жилищното строителство, водоснабдяването, топлофикацията, канализацията и благоустрояването на населените места.

Друг израз на грижата за човека е предвиденото значително увеличаване на обществените фондове за потребление, насочени към издигане на още по-високо равнище на просветата и културата, здравеопазването и социалното осигуряване на населението. Голямо внимание се отделя и на мероприятията за непрекъснато подобряване на детското, училищното и работническото здравеопазване, на разширяване мрежата от детски заведения и редица други. В осъществяването на тези мероприятия на преден план излиза огромната роля, която има да играят селищните системи като нов тип социално-икономически и административни единици. Досегашните резултати от дейността им по безспорен начин доказват, че те предоставят големи възможности за увеличаване производството на стоки за народно потребление, за разширяване и подобряване на услугите, за самозадоволяване на населението с основни хранителни продукти, за своевременно решаване на намерените проблеми на населението. Степента на използването на тези огромни възможности обаче е в най-тясна връзка с дейността и инициативността на ръководствата на общинските народни съвети, с тяхното умение да поставят в действие големите резерви за увеличаване на общественото производство, за все по-пълно утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Включените в двегодишния проектоплан многопосочни мероприятия могат да бъдат успешно решени само на базата на постоянната борба и работа за повсеместна интензи-

фикация на народното стопанство чрез широко навлизане постиженията на научно-техническата революция във всички области на нашата икономика.

На това основно изискване отговаря проектопланът за първите две години на осмата петилетка. Тази негова насоченост е съобразена с изградената материално-техническа база и кадровия потенциал на страната, с препоръките на другаря Тодор Живков осмата петилетка да бъде петилетка на научно-техническия прогрес, петилетка на повсеместна интелектуализация на народното стопанство. Конкретността и целенасочеността на мероприятията в този раздел на плана, насочени главно към стратегическите отрасли на нашата икономика, и заделените средства в държавния бюджет за финансирането им са гаранция, че през следващите две години тази изключително важна дейност с огромно значение за интензифициране на народното стопанство е поставена на много по-здрави основи.

Предвидените мероприятия за задълбочаване на всестранината интеграция със Съветския съюз и взаимноизгодното сътрудничество с другите социалистически страни е също една от важните предпоставки за реализирането на мащабните социални и икономически задачи, залегнали в плана за следващите две години.

Другарки и другари! Успешното развитие на социалистическото ни селско стопанство, създаването на условия за непрестанното увеличаване обема, качеството и ефективността на неговата продукция винаги са стояли в центъра на априлската политика на партията. Защото всеизвестно е, че този основен отрасъл на социалистическата ни икономика има решаващо значение за неотклонното провеждане на генералната линия на Българската комунистическа партия за повишаване жизненото равнище на народа.

Нов ярък израз на тази политика е и Постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет за увеличаване на селскостопанското производство и повишаване на неговата ефективност. Предвидените в този важен документ организационни и икономически мероприятия са мощен стимул за получаването на повече и по-евтина селскостопанска продукция от общественото и личното стопанство. Новите изкупни цени ще съдействуват за изграждането на по-ефективни структури на производството и за укрепване на фондовете на селскостопанските организации и създаване на условия за много по-разширено възпроизводство.

Задачата сега е да се създават условия за по-пълното използване постиженията на научно-техническия прогрес и на челния опит, принципно новите технологии при обработката на почвата, използването на по-продуктивни сортове и по-

родни животни, въвеждането на научно обосновани селскостопански мероприятия и цели технологични линии, за най-ефективно използване на фуражите — въпрос, който има изключително важно значение за развитието на животновъдството. Успоредно с това ще се пристъпи към разширяването, реконструкцията и модернизацията на хидромелноративния фонд, доставката на много по-качествена и високопроизводителна техника, осигуряването на повече торове, препарати и др. В проектоплана са включени и мероприятия, заделени са и средства от бюджета за превръщането на голяма част от изоставените земи в обработваеми, за много по-рационално използване на огромните резерви на планинските и полупланинските земи и пасища за производство на животинска продукция.

Ето защо предвиденото в проектоплана средногодишно нарастване на селскостопанската продукция с 4,3 на сто е задача напълно по силите и възможностите на нашето крупно, висококонцентрирано и специализирано селско стопанство.

Предвидено е също така зърненото производство в сравнение с 1980 г. да нараства средногодишно с 9,8 на сто. Изпълнението на тази задача ще има също огромно значение не само за селското стопанство, но и за цялата ни икономика.

Решаващо значение за навременното и качествено провеждане на всички мероприятия, предвидени в областта на селското стопанство, за достигане на набелязаните показатели има усъвършенствуването на бригадната организация на труда, повсеместното внедряване на икономическия подход и новият икономически механизъм и най-пълно разкриване на резервите при съставянето на насрещните планове. Това са вестност основните дестове, с умелото използване на които нашето социалистическо селско стопанство може и трябва да завоюва нови, още по-крупни успехи.

Другарки и другари народни представители! Българският земеделски народен съюз като верен съюзник на Българската комунистическа партия на всички етапи от социалистическото строителство даде достоен принос за изграждането на нова България. Но този принос е най-голям в годините след историческия Априлски пленум на партията, когато др. Тодор Живков разви и обогати ленинската политика към съюзника и творчески обоснова и практически утвърди ролята и мястото на Земеделския съюз в изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна.

Безспорно най-голямо е нашето участие в селското стопанство, където отдават своя труд близо 100 000 сдружени земеделци като механизатори, животновъди, селскостопански специалисти и ръководители на производствени единици. Про-

изводствените единици, ръководени от съюзните членове, се очаква да произведат през седмата петилетка селскостопанска продукция за близо 4 млрд. лв., или с 808 милиона повече в сравнение с шестата петилетка. Освен това в отговор на писмото-призив на Управителния съвет на Българския земеделски народен съюз за последните две години се очаква сдружените земеделци да продадат на изкупвателните организации 56 хил. т месо, 46 млн. л мляко, 124 млн. броя яйца и 56 500 т плодове и зеленчуци от личните си стопанства повече от определените.

Искам да ви уверя, другарки и другари народни представители, че сдружените земеделци рамо до рамо със своите братя — комунистите, ще бъдат в челните редици в последователното приложение на икономическия подход и новия икономически механизъм, във внедряването на най-високите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит, във формирането и укрепването на новия тип комплексни бригади. Те ще дадат своя достоен принос и за изпълнение на националната програма за повишаване на зърненото производство, за ускореното развитие на животновъдството, за най-пълно използване на земите от планинските и полупланинските райони за производство на фураж, за реализирането на системата за самозадоволяване на населението от селищните системи с основни хранителни продукти. Те ще бъдат в челните редици и на всенародната борба за изпълнение и преизпълнение на плана за 1981—1982 г. по всички показатели, за постигането на нови върхове в изграждането на развитото социалистическо общество.

Още веднаж искам да подчертая, че планът за първите две години на осмата петилетка е по същество конкретна, научно обоснована програма за по-нататъшното реализиране на ленинската априлска политика, за завоюването на нови успехи в изграждането на развитото социалистическо общество. Изпълнението на тази програма, финансирането на която е осигурено с предлагания проект и бюджет за 1981 г., ще осигури по-нататъшния общественно-икономически разцвет на нашата родина — Народна република България!

От името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз одобрявам представените законопроекти за единния план за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г. и за бюджета за 1981 г. и ще гласувам за тяхното приемане от Народното събрание! (Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Ангел Шишков.

Ангел Шишков: Уважаеми другарки и другари народни представители! Проектопланът за 1981 и 1982 г. е ясно очер-

тана програма за всестранный възход на нашето общество през следващите две години. Той е важен документ, който лежи в основата за постигането на новите по-високи и големи социално-икономически цели и задачи. С него още веднаж се разкрива дълбоко научният характер на икономическата и социалната политика на Българската комунистическа партия.

В центъра на практическата работа в областта на икономическото и социално-културното строителство през 1981 и 1982 г. се поставя по-нататъшният последователен ръст на жизнения уровень на трудещите се, удовлетворяването на съзидателния девиз на нашия живот „Всичко в името на човека, всичко за благо на човека“.

Другият отличителен белег на плана за 1981 и 1982 г. се крие в творческото му сътворяване въз основа на новия подход в планирането, обоснован от др. Тодор Живков с голяма теоретическа дълбочина на комплексен анализ на обществената практика. Това е априлската линия в действие, това са юлската възискателност и критерии, претворени в живота.

Ето защо не мога да нарека по друг начин проектопланът за 1981 и 1982 г. освен възновяващ и мобилизиращ документ, в който се съдържа конкретна програма за това, как трябва да работим, за да засилим мощта на нашата родина, нейния икономически потенциал, като същевременно правим нашия живот по-богат и по-красив.

Изтеклите години потвърдиха правилността в икономическата стратегия на партията. Значително израсна икономическият потенциал на нашето общество. Направена е широка крачка в решаването на социалните задачи. Ето защо следва да използваме настоящия период, свързан с подготовката на Дванадесетия партийен конгрес, като време за задълбочена и критична оценка на извършеното в материалното и духовното развитие на страната и едновременно с това именно сега е моментът да бъдат създадени всички необходими предпоставки за неотклонно осъществяване на политиката на нашата партия и държава.

Един поглед назад към годините след Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия потвърждава, че това е период на нови, още по-големи, качествени и количествени изменения, период на всестрани възход. През тези години се пристъпи към изпълнението на поставената от партията стратегическа задача за повишаване на ефективността и качеството, поставиха се основите на комплексното и последователното приложение на икономическия подход във всички отрасли на материалното производство и в сферата на търговията и услугите. В резултат на това през седмата петилетка беше осигурено стабилно развитие на народното стопанство. Това потвърждава най-красноречивият показател

за развитието на икономиката на една страна — произведеният национален доход, който нарасна през последната решаваща година на петилетката с предвидения в плана за 1979 г. темп — 5,7 на сто. Освен това вече е реален факт и по-нататъшното повишаване на обществената производителност на труда, което осигурява почти целия ръст на националния доход.

В борбата на българския народ за изпълнение на социално-икономическата програма свой реален принос имат комитетите и организациите, както и членовете на Отечествения фронт. Благоустрояването и хигиенизирането на селищата, опазването на природната среда, изграждането на жилища по стопански начин, икономията на енергия и горива се превърнаха във всенародни движения, а участието на населението в производството на селскостопански продукти, в събирането и оползотворяването на реколтата, в събирането и предаването на вторичните суровини се утвърждават като дълг на всеки гражданин. През 1980 г. над 80 на сто от домокинствата дадоха обещания за свой принос в изпълнението на тези задачи. Постигнати бяха високи резултати. Сега в личното стопанство, което е органически свързано с едрото социалистическо стопанство и е естествено негово продължение, се произвежда около 24 на сто от общия обем на селскостопанската продукция. С активното участие на Отечествения фронт от населението се изкупили над 1 милион т суровини, което е със 7,3 на сто повече от шестата петилетка. По стопански начин с прякото участие на населението се изградило над 80 000 жилища. Само през последните три години е реализирана икономия от 620 млн. квтч електроенергия като резултат и от разгърнатото се движение в системата на Отечествения фронт. Петилетният план за изкупуване на плодове и зеленчуци от населението беше изпълнен в края на м. август 1980 г. Добри са резултатите от изпълнението на 76-то постановление на Министерския съвет и в други области от самозадоволяването на селищните системи, каквото е животновъдството. Личното стопанство ще продаде на държавата 38 хил. т месо над петилетния план и 25 млн. л мляко. Важен е приносът на комитетите и организациите на Отечествения фронт при разработването и изпълнението на програмите за изграждането и развитието на селищните системи.

— Като посочваме тези несъмнени постижения в цялостното наше икономическо и социално-културно развитие, трябва да отбележим, че успешното развитие напред е съпътствувано от редица слабости и недостатъци. В докладната записка на др. Тодор Живков, разгледана от Централния комитет на Българската комунистическа партия на пленума през м. ноември т. г., не само са посочени най-съществените от тях, а е очертан и пътът за тяхното преодоляване. На този

пленум за пореден път изпъкна характерната черта на стила на работа на Българската комунистическа партия — да не се избягват назрелите и парливи въпроси, да не си затваряме очите пред новите потребности.

Такъв назрял и парлив въпрос е този, свързан с увеличаването и разнообразяването на стоките и услугите за населението. Независимо от положителните резултати след Русенското съвещание производството на стоки и извършването на услуги все още не е довело до намаляване и ликвидиране на очерталата се трайна дефицитност от някои стоки и услуги. Наред с обективните много са субективните причини, които поддържат това състояние на нещата. Тревожно е например такова явление: много стопански организации са поели задължение да увеличат обема и стойността на стоките и услугите без конкретни договорни задължения с търговските организации по натура и асортимент. В резултат на това стопанските организации отчитат изпълнение на допълнително дадените им обеми и стойности за стоки и услуги, без да се решава проблемът за удовлетворяване на най-належащи потребности на населението от дефицитни стоки и услуги.

В областта на услугите е налице тенденция не само на увеличаване, а и на намаляване на техния обем на човек от населението например в сравнение с 1978 г.

Не са настъпили още съществени подобрения в организацията и културата на обслужването в търговията и услугите и в качеството на услугите.

Вземам отношение по тези слабости най-малко по три причини:

Първо, състоянието на търговията и услугите пряко засяга всеки гражданин в Народна република България, а една от най-главните задачи на Отечествения фронт е да бъде изразител на тези интереси, които засягат най-широк кръг от населението. По тази причина увеличаването и разнообразяването на стоките и услугите на населението, както посочи др. Тодор Живков, „има не само икономическо и социално, но и огромно политическо значение“.

Второ, наличието на тази пряка връзка навежда и на задълженията на Отечествения фронт във връзка с това състояние на нещата в търговията и услугите. Тази отговорност налага действия, обусловени от спецификата на обществените организации. В тази връзка са приетите мероприятия на Бюрото на Националния съвет на Отечествения фронт, на окръжните и общинските комитети по повод на Русенското съвещание и неговите решения. Отечественият фронт организира понастоящем и за в бъдеще ще продължава да организира повсеместен и действен контрол върху търговското и битовото обслужване съвместно с органите на

единната система за държавен и народен контрол и народните съвети на основата на 55-то постановление на Министерския съвет от 1979 г.

Трето, не са малко и нерешените проблеми от областта на самозадоволяването на селищните системи със селскостопански произведения.

Много трудности се срещат по снабдяването на личното стопанство с фураж. Срещу изкупената продукция има непредадено на стопаните зърно от миналата година 151 хил. т, а само за тази година около 50 хил. т. Това създава недоволство сред производителите. Има немалко стопани, които се въздържат да отглеждат животни главно поради липса на фураж. По наша преценка по тази причина ежегодно не се произвежда около 20—30 000 т месо. Има едно тревожно положение: задържа се не, а и намалява броят на продуктивния добитък именно по тези причини.

Днес в заседанието на Комисията по общественоекономическото развитие и Законодателната комисия председателят на Държавния комитет за планиране съобщи — на членовете на комисията това е известно, — че много трудно ще бъде сега за държавата да изплати, да върне тези остатъци от непредаден фураж от минали години, които възлизат кръгло почти на 200 хил. тона. Ние можем да се задоволим и да кажем: било каквото било, което е дадено — дадено, което не е дадено, то вече е отишло, защото животните така или иначе са изхранени.

Но ние бихме могли да предложим много сериозно да се осигури фураж поне за 1981 г. и през следващите години. Защото, ще се съгласите, се получава нещо много неудобно: отиваме от Отечественния фронт от къща на къща, убеждаваме хората да отглеждат крави, да отглеждат прасета, да държат по няколко овци, да предават продукти от тези животни на държавата; предава се месо, предават се кожи, вълна, яйца в огромно количество и в края на краищата, след като с тях свършваме и постигнем, тъй да се каже, един обществен договор, ние не изпълняваме своите задължения, а искаме да държим те да изпълняват своите задължения. И за честта на нашите граждани-патриоти и верни поддръжници на политиката на партията трябва да кажа, че въпреки че ние не сме дали фураж, те продължават да изпълняват своите задължения. Ние смятаме, че е време вече да се вземат мерки в това отношение.

Слабости са налице в тази област и при изкупуването и особено по окачествяването на предаваната селскостопанска продукция. Недобра практика се създаде в някои райони да не се окачествява месото и млякото, когато се приема, и да не се спазват законните фири и рандемани. Това са слабости вече на изкупвателните организации, с които ние не-

прекъснато водим борба и упражняваме върху тях обществен контрол.

Все още има открити въпроси по събирането и оползотворяването на вторичните суровини, което несъмнено се отразява зле на общата дефицитност на суровини и материали. Така например забавя се изграждането на материално-техническата база в много окръзи и селища. По най-скромни разчети са необходими още около 3000 обменно-изкупвателни пункта, а са изградени само 750. Освен това обменените стоки и материали по асортимент и количество са незадоволителни.

Трябва тук да подчертаем, другарки и другари, че ние събираме вторични суровини, и то в немалки количества. Говоря главно за онези, които произлизат от домакинствата, не за ония, които се дават от предприятията-производители. Много от тези суровини се похабят, предават или се продават на съвсем незначителни цени, защото ние още не можем да ги преработим и предложим като произведения, в които чрез вложения труд може да се получи много по-голяма цена, отколкото сега на практика получаваме.

В това отношение ще трябва много да се помогне и на предприятието „Вторични суровини“.

Другарки и другари! Проектопланът, който разглеждаме сега, съдържа редица предпоставки за нови, положителни изменения в развитието на икономиката на страната и увеличаване на общонародното достояние — социалистическата собственост. Той представлява широко разгърната социална програма, отговаряща на жизнено важни интереси на всяко българско семейство, на всеки български гражданин, на социалистическата държава.

Новото в съставянето на единния план за 1981 и 1982 г. е, че той е напълно съобразен с изискванията на икономическия подход и новия икономически механизъм, на най-новите постижения в областта на научно-техническия прогрес.

Трябва дебело да се подчертае, че планът на базата на потребностите на страната е съобразен с материалните ресурси, работната сила и производствените мощности. Особено важно и добро е изискването не само да се произвежда повече, но и произведеното да може да се пласира на вътрешния и международните пазари.

Тези качества на плана правят постижими основните показатели, които бележат нова крачка, нов ръст на нашето икономическо развитие. Заплануваният ръст на националния доход ще гарантира по-нататъшното развитие на жизненото равнище на народа. А като се вземе пред вид, че увеличението на националния доход ще бъде в най-голямата си част в резултат на увеличението на обществената производителност на труда — това показва, че по-нататъшният подем

на народното стопанство и увеличаването на социалистическата собственост са в наши ръце, в ръцете на работническата класа, на селскостопанските труженици, в ръцете на целия български народ.

В съответствие със социалистическия принцип за разпределение според труда повишаването на жизненото равнище на народа ще се осъществява чрез по-тясно свързване на доходите на населението с крайните резултати от стопанската дейност. На тази основа се предвижда фондът за потребление да нараства с по-високи темпове, отколкото реалните доходи на човек от населението. Спазен е принципът, че това, което се получава от обществото, трябва да се заработи. Ето защо ценното в случая е, че основен източник за нарастването на реалните доходи на населението ще бъде растежът на резултативния фонд Работна заплата, който ще се формира в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм.

Друг важен момент, характеризиращ високата научност, при която е бил формиран планът, е твърдо заложеният принцип — растежът на стоковите фондове да изпреварва увеличаването на паричните доходи на населението.

Отношението лични доходи — пари — стоки за потребление е ножица, която трябва винаги да се държи в ред, да се държи затворена. Защото еднакво лошо е да има много пари у хората и малко стоки на пазара или пък обратното — да има малко пари у хората, а много стоки на пазара. Това са две противоположни в същност положения, но с еднакво лоши последици. И затова това съотношение трябва да осигурява колкото се може по-бързо оборота на паричните средства на населението.

При разработването на проектоплана за 1981 и 1982 г. особено внимание е отделено за развитието на битовите услуги на населението, което представлява конкретен отговор на една назряла нужда. Необходимото внимание се отделя и на жилищното строителство с оглед по-пълното задоволяване на потребностите на населението, особено в столицата и в големите индустриални центрове и селищни системи.

През първите две години на осмата петилетка ще продължи прилагането на комплексни социално-икономически мероприятия за опазване здравето на народа и укрепване работоспособността на трудещите се. За подобряване условията за отглеждане и възпитание на децата, както и за по-активното включване на жените в общественото производство ще продължи и линията на по-нататъшно разширяване мрежата на детски заведения. Предвиждат се повече средства за осъществяване на мероприятия за опазване и възстановяване на природната среда. Необходимо е обаче веднага да добавим, че те трябва да се изразходват правилно и с полза.

Не е тайна за никого, че средствата, дадени за някои пречиствателни станции, инсталации и съоръжения, не дават необходимия ефект поради лошо конструиране, лошо проектиране и недобро стопанисване. В това отношение ще трябва да се направи необходимото.

Засягам тези страни на проектоплана не само за това, че те са най-пряко свързани с повишаване жизненото равнище на народа, а преди всичко поради това, че Отечественият фронт взе активно участие при тяхното формиране, а при осъществяването в практиката има възможност да разшири своя периметър на социално полезна дейност. Това е един нов израз на развитие и усъвършенствуване на социалистическата демокрация в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. Участието на Отечествения фронт и другите обществени организации във формирането и изпълнението на социално-икономическата политика на партията и държавата превръща в реален факт присъщата на социализма цел — планове на партията и държавата да станат планове на целия народ.

Уважаеми другарки и другари народни представители! Паралелно с плана за социално-икономическото развитие на нашето внимание е представен и проект за бюджета за 1981 г. Намираме, че бюджетът е правилно съставен, балансиран и осигурява своевременно финансиране на всички мероприятия на плана, гарантира финансово всички нужди на държавата.

Внимателното запознаване с проектоплана и с проекта за бюджета разкрива пред нас възходящата линия в решаването на всички насъщни проблеми на общественото развитие, в центъра на които е човекът с неговите неизчерпаеми творчески възможности и с перспективите за по-нататъшно обогатяване на неговата жизнена среда и на неговия духовен живот. Несъмнено е, че целият наш народ ще ги посрещне с голямо задоволство, ще изрази пълна подкрепа на генералната линия на партията-ръководителка и своята готовност да участвува активно в осъществяването на предстоящите напрегнати задачи пред всеки колектив и всеки труженик. Да се гласува за такива проекти е чест и дълг на всеки народен избраник.

Ние не се съмняваме, че другарките и другарите народни представители ще гласуват за плана и бюджета така, както са представени.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председателствуващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Иван Панев.

Иван Панев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Планът за социално-икономическото развитие за

1981 и 1982 г. слага началото на нов етап в изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна.

В предстоящото десетилетие вярна на своята априлска традиция, партията последователно и неотклонно ще продължава осъществяването на своята генерална линия, ще осигурява всеобхватен социален прогрес.

Членовете на Централния комитет на партията и присъстващите на вчерашния пленум сме под неотразимото впечатление на дълбоко аргументираната реч на др. Тодор Живков. На основата на широк марксистко-ленински анализ той формулира главната социално-икономическа задача на този етап. Наша цел ще бъде все по-комплексно задоволяване на непрестанно растящите потребности на трудещите се, на основата на интензификация и технически прогрес рязко да се повиши производителността на труда, да се зацълбочава икономическата интеграция с братските социалистически страни и преди всичко със Съветския съюз, последователно да прилагаме новия икономически подход и новия икономически механизъм.

Предлаганият за утвърждаване проект е съобразен с основните тенденции и закономерности на нашето социално-икономическо развитие. В хода на неговото изпълнение все по-пълно ще бъдат отразявани постановките на първия наш партиен и държавен ръководител, което е гаранция, че в осмата петилетка ние навлизаме с ясна програма, с конкретно определени цели и задачи, с нови, още по-големи предначертания.

Това стана възможно в резултат на забележителните успехи, които ние завоювахме през седмата петилетка. Никога страната в продължение на своята 1300-годишна история не е преживявала такова стремително движение напред. Именно затова сегашните задачи са по-големи, а целите — по-високи. Това ние дължим на творческия труд на партията и народа, на непреходната априлска линия, на мъдрото ръководство на Централния комитет, на неуморната работа и борба за процъфтяването на нашата родина и щастието на българския народ, на другаря Тодор Живков.

Ние, представителите на Пловдивски окръг, с чувство на гордост отчитаме, че както за цялата страна, така и за нас годините на седмата петилетка бяха години на съзидателно творчество. През този период окръгът направи нова крачка напред в своето икономическо развитие. Промислената продукция нарасна с 53,1 на сто, като 98,8 на сто от увеличението е в резултат от повишаване на производителността на труда. Зароди се и укрепна широко движение на техническото и научно творчество на трудещите се. В окръжната икономика са разработени и внедрени 2497 нови и усъвършенствувани изделия, 1244 технологии, 58 автоматични линии.

Икономическият ефект от изобретенията и рационализациите възлиза на 90 млн. лв., реализирани са икономии за 101 млн. лв.

Продължи концентрацията и специализацията в селското стопанство. Изградени са крупни овощни и зеленчукови масиви. Предсрочно беше изпълнен петилетният план и за общата селскостопанска продукция от животновъдството.

Пловдивските строители извършиха строително-монтажни работи за 890 млн. лв., построиха 31 660 жилища и предадоха 9680 места в детските заведения.

Непрекъснато се подобрява материалното благосъстояние на трудещите се. Стокооборотът нарасна с 45,9 на сто. На населението са продадени стоки в повече за 311 млн. лв., произведени са модни и луксозни стоки за 221 млн. лв.

С чувство на гордост и изпълнен дълг рапортувахме, че на 25 ноември 1980 г. окръгът изпълни плана за седмата петилетка комплексно по основните качествени показатели.

Другарки и другари! Веднага искам да подчертая, че ние не надценяваме постигнатите резултати и си даваме сметка за конкретните препоръки, които отправя към нас при връчването на рапорта др. Тодор Живков.

Добре разбираме, че не всички възможности на окръжната икономика се използват ефективно. Напротив, методите на ръководство и организацията на изпълнението в окръжното стопанство изостават от съвременните изисквания, много съществени слабости допускаме в социалната сфера.

Срещу тези недостатъци продължаваме да действаме по старому, свикваме с тях, приемаме ги за нещо нормално на този етап от нашето общественоеикономическо развитие. Можем да приведем редица примери, но не това е важно. Главното е да се научим да виждаме конкретното съдържание и проявление на тези слабости, да извличаме поуки и да изменяме обстановката в окръжната икономика, да я привеждаме в съответствие с основните задачи на народното стопанство.

В светлината на вчерашната реч на др. Тодор Живков — това за нас, за дейците на Пловдивската окръжна партийна организация, за трудещите се от Пловдивски окръг, означава неуморна работа и борба за завършване привеждането на всеостранното развитие на окръга на основата на повсеместната интензификация.

Едновременно с това правилно оценяваме и другата страна на икономическото развитие: че то не е самоцелно, а решава дълбоки социални въпроси. Засилването на социалната ориентация на икономиката означава по-добре да работим за преодоляване на противоречието между социалното и икономическото планиране, да създаваме стокови фондове

в съответствие с покупателната способност на народа, да осигурим за всяко семейство жилище, да решим всички въпроси на бита на хората, а това влияе най-непосредствено на обществената производителност на труда.

А през осмата петилетка нашите задачи в това направление са изключително отговорни. С насрещните планове за 1981 и 1982 г. на основата на комплексното и последователно прилагане на икономическия подход се предвижда обществената производителност на труда, този решаващ фактор за постигането на по-високи крайни резултати от стопанската дейност, по предварителни данни за 1981 г. да се повиши с 9,1 на сто, а през 1982 г. — с 9,9 на сто. Ние сме си поставили за цел да преизпълним държавната задача с 2—3 пункта. Дълбоко сме удовлетворени, че основа на високите темпове на развитие през следващите години е приложението на техническия прогрес във всички области. Ние помним, че в развитието на нашата икономика решаващ фактор става вече не скоростта, а ускорението в разгръщането на научно-техническия прогрес, че такава е обективната логика на нашето бързо възходящо развитие. Затова при разработването на насрещните планове отделяме особено внимание на развитието на стратегическите направления на техническия прогрес, на интелектуализацията на производството, на усъвършенствването на социалистическата организация на труда, на по-нататъшното разгръщане на движението за техническо и научно творчество на трудещите се, за разгръщане на масово движение за повишаване на производителността на труда, с нова сила да се разгаря движението за икономии.

За осмата петилетка в окръга беше извършена и значителна предпланова подготовка. Тя започна с актуализация на проекта за териториалната концентрация и специализация на общественото производство и кооперирано изграждане и използване на инфраструктурата. Проучени бяха становищата на министерствата и другите ведомства, новите виждания и тенденции в развитието на отраслите и предприятията в териториален аспект. Вzeti са под внимание мненията и предложенията на ръководствата на селищните системи.

Въз основа на подробно и цялостно проучване се подготви прогнозата за развитието и ефективното използване на трудовите ресурси. На базата на анализа за валутната ефективност заедно с Министерството на външната търговия бяха утвърдени основни насоки на експортната стратегия на окръга, т. е. да произвеждаме това, което се търси на международния пазар, а не да продаваме това, което произвеждаме.

С голямо задоволство трудещите се от окръга посрещнаха и постановлението на Централния комитет на Българска-

та комунистическа партия и Министерския съвет за увеличаване на селскостопанското производство и повишаване на неговата ефективност. Ярък израз на априлската аграрна политика, то ще бъде основа за нов подем, за още по-високи резултати в социалистическото земеделие, за производството на повече и по-качествена селскостопанска продукция. Наред с издигането на общественото производство съществени подобрения ще внесем в системата за самозадоволяването, за увеличаване производството и организирана реализация на селскостопанската продукция.

Много усилия и внимание отделяме за по-нататъшното разширяване на производството и подобряването на качеството и асортимента на стоките за широко потребление, произвеждани от пловдивската лека и хранително-вкусова промишленост.

Изпълнението на тези качествено нови задачи в икономическото развитие е свързано с осъществяването на действително интензивна реконструкция и модернизация на отраслите. Затова ние разработваме подробен план за внедряването на нови производствени машини и технологии, за създаването на проектантски и строителни мощности, които да осъществяват този процес.

Ние се ръководим от разбирането, че пловдивският икономически комплекс, който създава 9,9 на сто от националния доход на страната, има по-големи възможности. Затова с тези мероприятия целим да превърнем нашия окръг в още по-ефективен териториален научно-технически комплекс на страната, да се увеличава неговият принос в националната икономика. Затова е нужно да имаме повече инициатива и амбиция. Затова ние се основаваме на голямата помощ, която получаваме от Държавния комитет за наука и технически прогрес, Българската академия на науките, от отрасловите министерства.

Другари! Икономическият подход в интензификацията в развитието изисква да се засили ролята на самото планиране на научно-техническия прогрес. Това се отнася до цялата икономическа система и особено за производствените предприятия, там, където се решават съдбата на курса за ефективност и качество. Трябва да признаем, че задачата за превръщането на научно-техническия прогрес във важна неразделна част на единния план на предприятията не е изпълнен докрай. На практика са недостатъчни изискванията за обвързване на задачите по създаването на нови конструкции и технологии с икономическите показатели, с материалното стимулиране, не се осъществява действителен контрол за внедряването на новостите.

Това положение трябва да се промени! Планът за техническия прогрес трябва да бъде основа на формирането на те-

кущите и дългосрочните планове, тясно да се обвързва с другите показатели, да се създават всички условия в предприятията непрекъснато да се създават технически новостите в производството, постоянно да се контролира тяхното внедряване.

Другари! След утвърждаването от Народното събрание планът ще стане закон, който трябва да се съблюдава от всички управленчески структури. Това е особено необходимо за хармоничното съчетаване на териториалните и отрасловите интереси, за преодоляване на срещашите се все още тясно-ведомствени и местнически подходи към решаване на икономическите и социалните задачи, да се създават най-добри условия за комплексно използване на икономическите възможности на териториите.

На практика се получава така, че министерствата защитават своите ведомствени интереси, а окръжните органи — вижданията и разработките на колективите. Ако тези отношения се усъвършенствуват и се създават възможности окръжните организации реално да участвуват във формирането на темповете и пропорциите на отраслите, ще се увеличи действеността на териториалното планиране и ще се повиши неговата роля в развитието на районите и изпълнението на националните задачи. Съществена роля в това отношение ще има преминаването на общинските народни съвети на самостоятелна издръжка за засилване на тяхната икономическа заинтересованост, повишаване на финансовата им самостоятелност и въвеждане на пълна материална отговорност.

В бъдещото развитие на окръжната икономика основен фактор е преустройството на съществуващата материално-техническа база. Затова ние настоятелно предлагаме с плана за 1981 и 1982 г. да се предвидят необходимите средства за реконструкцията и модернизацията на Обединените заводи за запаметяващи устройства, Електроапаратурния завод и Завода за асинхронни електродвигатели в Пловдив, с по-ускорени темпове да се извърши реконструкцията и модернизацията на комбината за мотокари „Рекорд“ и Завода за дървообработващи машини.

Вторият въпрос, който искам да поставя, се отнася до социалната част на плана. Ние настояваме да се увеличат средствата, които се отделят за топлофикацията на Пловдив, и да се осигури през 1981 г. завършването на южната отоплителна централа, а така също да се увеличат средствата за жилищата и комплексното изграждане на новите райони. Тези въпроси ние сме поставили писмено пред комисията и молим те да бъдат удовлетворени.

Другарки и другари народни представители! Главното съдържание на нашата работа през близките години ще бъде икономиката да получи напълно интензивно развитие, за да

можем рязко да повишим производителността на труда и да се осъществи преход към ново качество на цялата социално-икономическа дейност. Трудещите се от Пловдивски окръг ще дадат всички свои сили и енергия за изпълнението на тази задача за достойна среща на Дванадесетия партиен конгрес.

Приемам предложените за обсъждане проекти за плана за социално-икономическото развитие на страната за 1981 и 1982 г. и за бюджета за 1981 г. и ще гласувам за тяхното утвърждаване. (Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Давам думата за изказване на народния представител Маргарит Спиров.

Маргарит Спиров: Уважаеми другарки и другари народни представители! Всички сме убедени, че голямото значение на настоящата петнадесета сесия на Седмо Народно събрание се определя от обсъждането и приемането на законопроектите за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г. и за бюджета за 1981 г.

Това са изключително важни документи, в които са възплътени и конкретизирани историческите решения на Единадесетия конгрес и последващите го пленуми на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Обсъждането на тези законопроекти става в обстановка на голям политически и трудов подем за предсрочното изпълнение на плана за седмата петилетка и 1980 г. и за достойна среща на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Искам да изразя пред вас чувството на искрена радост и удовлетворението на трудещите се от Бургаски окръг, че на 27. XI т. г. рапортуваха пред Централния комитет на Българската комунистическа партия и лично пред др. Тодор Живков за предсрочното и комплексно изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка.

Предложените проекти по плана и бюджета разкриват пред нас огромните мащаби и широкия размах, с който ще се решават проблемите на общественно-икономическото развитие на страната през следващите две години.

Това са аргументирани предназначения, които предизвикват в съзнанието на всеки български гражданин, на всеки комунист, сдружен земеделец и комсомолец патриотична гордост, че нашата родина и през следващите години ще продължи своя бърз възход, ще заема все по-достойно място в сред страните от социалистическата общност, ще нараства все повече нейният международен авторитет.

Другарки и другари народни представители! Предоставените за обсъждане и утвърждаване от Народното събрание проектоплан за социално-икономическото развитие на страната през 1981—1982 г. и проектобюджета за 1981 г. са разработени, както бе отбелязано от другарите Кирил Зарев и Белчо Белчев, в съответствие с нормативните документи по управлението на народното стопанство, внедряването на научно-техническите постижения и спазване изискванията за комплексно и последователно приложение на икономическия подход и новия икономически механизъм във всички отрасли на материалното производство. Всъщност проектопланът и проектобюджетът се характеризират с това повсеместно въвеждане на социалистическия демократизъм в управлението на икономиката, което е сърцевината на творчеството и указанията на др. Тодор Живков, дадени в докладната му записка до Политбюро през 1978 г. Това се отнася с пълна сила и за подготовката и изработването на проектоплана и проектобюджета на Бургаски окръг през 1981 и 1982 г.

Съставянето на проектоплана за 1981 и 1982 г. в Бургаски окръг се извърши в съответствие с решенията на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 29 юли т. г. и изискванията на 38-то разпореждане на Министерския съвет от 30 юни 1980 г.

Под ръководството на окръжния комитет на Българската комунистическа партия се организира и проведе последователна работа за постигане и надвишаване на утвърдените контролни числа. Предявена бе висока възискателност към стопанските ръководства за осигуряване през 1981—1982 г. ритмично реализиране на програмата за ускореното развитие на научно-техническия прогрес през осмата петилетка по приетата програма на пленума на окръжния комитет на Българската комунистическа партия. Тя стана основа на нашата работа по разработване на плановете за 1981 и 1982 г.

В хода на съставянето на проектоплана за 1981—1982 г. предоставените от стопанските организации и техните подразделения контролни цифри бяха обсъдени задълбочено и с чувство за отговорност от трудовите колективи. Разработиха се предложения за усъвършенстване на инженерните проекти, социалистическата организация на труда и ефективното използване на резервите в производството. За целта се проведе обществен преглед за състоянието и развитието на научно-техническия прогрес. Преразгледаха се основно нормите и нормативите за разход на суровини и материали, горива и енергия, трудовите норми, технологическия брак и др. с оглед най-пълното използване на трите елемента на производствения процес.

Окръжният комитет на Българската комунистическа партия и окръжният народен съвет проведоха редица срещи с

ръководствата на основните стопански организации и подразделения, с отраслови министерства и ведомства, със селищните системи.

Подобни срещи на териториите на селищните системи се проведеха и с общинските партийни комитети и общинските народни съвети.

В процеса на работата редица стопански организации и подразделения внесоха подобрения в своите проектопланове, в резултат на което преобладаваща част от тях достигнаха и надвишиха утвърдените им контролни цифри. За отбелязване са постигнатите резултати в кабелния завод „В. Коларов“, завод „Г. Димитров“, държавното предприятие „Океански риболов“, дървообработващия комбинат „Гочо Иванов“ и много други.

В резултат на извършената организаторска и политическа работа в окръга ще се осигури нарастване на печалбата с 4,5 пункта, а на обществената производителност на труда — с 4 пункта над държавната задача.

Деветдесет и седем цяло и девет на сто от чистата продукция през 1981 г. ще се осигурява за сметка на увеличената обществена производителност на труда. През 1982 г. целият прираст на чистата продукция е за сметка на увеличената производителност на труда.

На основата на по-нататъшното усъвършенствуване на организацията на труда и широкото внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес се предвижда материалните разходи на 100 лв. стокова продукция в промишлеността да бъдат намалени в сравнение с 1980 г. с 2,75 процента.

С плана за 1981—1982 г. се предвижда произвежданата в окръга обща промишлена продукция да нарасне от 3500 млн. лв. през 1980 г. на 3700 млн. лв. през 1981 г.

В областта на селското стопанство планът предвижда нарастване на селскостопанската продукция за 1981 г. с 4,2 на сто. Главните усилия ще бъдат насочени към повишаване културата на земеделие, внедряване новата бригадна организация на труда и вътрешностопанската сметка. Специално внимание е отделено на показателите за самозадоволяването на населението с основни селскостопански произведения. Определените на окръга диференцирани нормативи за потребление на населението се достигат и надминават. Ние считаме, че новото решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет ще даде нов импулс и нова инициатива на местните и централните органи за разгръщане на нова организаторска и политическа работа сред земеделските стопани за изпълнение на поставените задачи с този документ.

В изпълнение дадените от др. Тодор Живков указания на Русенското съвещание от 10. V т. г. окръжният народен съвет разработи програма и възложи на предприятията и организациите производството на стоки за народно потребление от цеховете за ширпотреба и съпътстващите производства.

Ние съвсем наскоро бяхме свидетели на една много красива изява на „Местна промишленост и битови услуги“, която показва над 800 нови модела стоки за народно потребление. Този изложба беше една морална награда на колектива, който работи в нашия окръг, и той среща аплодисментите, оващите и одобрението на нашите граждани.

Разработената в окръга програма за битовите услуги на населението надхвърля утвърдените контролни цифри. Сега в окръга се приемат конкретни мерки за изпълнение решенията на Ноемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия и докладната записка на др. Тодор Живков.

За осигуряване изпълнението на работните програми за производството на стоки за народно потребление и битови услуги на населението ще се разкрият нови цехове, ще се разшири кръгът на комплексните приемателни пунктове, а вече от 6 месеца в Бургаски окръг се оформи и работи специализирана група, която вече прерасна в бригада, от специалисти и работници, които в извънработно време извършват услуги на населението по домовете при поискване.

Предоставените с плана за 1981—1982 г. капитални вложения в областта на материалното производство се насочват главно за реконструкция и модернизация и минимално за ново строителство.

И за осмата петилетка ахилесовата пета на Бургаски окръг остава строителното производство. За да изпълним големите задачи по изграждане на мощностите на Нефтохимическия комбинат, Металургичния комбинат и социалната инфраструктура, наложително е Държавният комитет за планиране, Министерството на строежите и строителните материали да създадат с помощта на окръга, разбира се, условия за бързото изграждане на Домостроителния и Заводостроителния комбинат. В това отношение проблеми нямаме. Напротив, има пълно разбиране в тези институти.

В заключение искам да отбележа, че средствата, предвидени за социалната сфера на окръга през 1981—1982 г., са достатъчни. Важното е да създадем обстановка за усвояването им през тези години. Ние много внимателно проучихме възможностите си и инженерните проекти и предложихме част от лимитите за жилищното строителство през 1981—1982 г. да бъдат предоставени през следващите години на петилетката с изграждането на новите строителни мощности.

Бюджетът за 1981 г. е разработен в духа на решенията на Централния комитет на Българската комунистическа

партия, изискванията на новия икономически механизъм и вътрешностопанската сметка. Съставен е и върху основата на постиженията в икономическото развитие и социалистическия начин на живот през годините на успешно завършващата седма петилетка.

Изпълнителният комитет на окръжния народен съвет отделя особено внимание на последователното и пълно прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм в управлението на всички дейности и отрасли на народното стопанство, включително и в непроеизводствената сфера.

Решението да се предоставят средства по фонд Развитие на териториалните единици по същество ще обвърже още повече общинските народни съвети с резултатите от стопанската дейност на предприятията.

В тази връзка одобряваме усъвършенствуването на реда и начина за използване на средствата от фонд Развитие на териториалните единици. По предварителни данни отчисленията за фонд Развитие на териториалните единици ще бъдат по-големи от сбора на отчисленията за фонда през 1980 г. по старата нормативна уредба и предоставените бюджетни средства за 1981 г. за генерален ремонт и поддържане на пътища. Това доведе до снемането от проектобюжета на съгласуваните кредити в дейността „пътища“.

Това решение поражда в окръга и известни проблеми. Ще се забави решаването на въпросите по благоустрояването на някои селищни системи, особено в граничните и отдалечени райони, ще се затрудни определянето на годишните задачи на СП „Благоустройство и комунално стопанство“. Средствата по план и по отчет се съсредоточават предимно в селищната система Бургас и в големите градове с развита промишленост и по-голямо натрупване на фонд Развитие на териториалните единици, максимумът, който можем да централизираме в окръжния народен съвет, е до 25 на сто. С тези средства окръжният народен съвет не ще бъде в състояние да въздействува с общоокръжни мероприятия за подпомагане граничните и отдалечени селищни системи.

Това налага Народното събрание да предложи на правителството да се предвидят целеви средства за тези селищни системи от централизираните фондове, които се набират по фонд Развитие на териториалните единици към Министерството на финансите. Това е записано, но аз парочно искам да подчертая още веднаж този момент. Тези средства трябва да бъдат предоставени не въобще на всички населени места и всички окръзи, а главно там, където се налага и където правителството трябва да въздействува с икономически средства и форми.

Да се разреши на окръжните народни съвети да отчислят от фонд Развитие на териториалните единици повече от 25 на сто.

Средствата, отчислявани по фонд Развитие на териториалните единици за общинските народни съвети с районно деление, да бъдат предоставяни само на тях, а не на районните народни съвети. Това се налага от факта, че политиката в областта на архитектурно-благоустройствените и социални проблеми се формират не от този фонд, а от общинските народни съвети. Това предложение не се отнася до столицата и нейните районни народни съвети.

Другарки и другари! Постигнатите резултати при разкриването на резервите за достигане и надвишаване контролните числа не са предел за възможностите на икономиката на Бургаски окръг. Затова окръжният комитет на Българската комунистическа партия и окръжният народен съвет организират по-нататъшното разработване и усъвършенстване на инженерните проекти и насрещните планове от трудовите колективи, като ги насочват към разкриване и използване на допълнителни резерви в чест на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и 1300-годишнината от основаването на българската държава.

Безрезервно подкрепям предложените проекти за плана за 1981—1982 г. и бюджета за 1981 г. и ще гласувам за тяхното приемане с твърдото убеждение, че гласувам за нови, все по-големи успехи в осъществяването на априлската политика на Българската комунистическа партия, за светлото бъдеще на нашата социалистическа родина България.
(Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Другарки и другари народни представители, преди да закрия днешното заседание, искам да съобщя, че сесията ще продължи и в четвъртък преди обяд. Народните представители от провинцията да имат пред вид това при организиране на пренощуването си и ангажирането на транспорт.

Утре заседанието ще започне в 15 ч.

(Закрито в 18 ч. и 50 м.)

Председател: д-р Вл. Бонев
Заместник-председател: Н. Георгиев